

DIALÓGUS

A Szegedi Tudományegyetem Állam- és Jogtudományi Karának kiadványa

2003.

Tisztelt Olvasó!

Az előző évihez hasonló nagy szeretettel köszöntöm a Dialógus jelen számát kezében tartó kedves Kolleginát/Kollégát. Most is bőven van miről beszámolni, elég végiglapozni az újságot. Kiemelkedően sokan részesültek karunk oktatói közül 2003-ban rangos kitüntetésekben, ami azért érdemel külön említést, mert tanárkollégáink megbecsülése egyben karunk megbecsülése is. Külön szeretnék hangot adni öröömnek, hogy sikerült több egykori hallgatónkat is rábírni arra, ragadjon tollat. Alkalmat erre egy nevezetes évfolyamtalálkozó szolgáltatót: az 1983-ban végzetek húsz év után tavaly ősszel gyűltek össze először, és a jó hangulatú együttlétről hárman is küldtek élménybeszámolót lapunknak. Mindezt azért emelem ki, mert szeretnék másokat is buzdítani: írjanak bátran találkozóiokról, hiszen jól tudom, hogy sok-sok efféle szerveződik, s nagyon kicsiny nyilvánosságot kap. Természetesen az élmény közölhetetlen, és számtalan intim részlet nem is tartozik a nyilvánosságra, de mindezekon felül bőven akad olyan közöltnivaló, amiről szívesen olvasnának más, egykori szegedi jurátusok is. Bizony, jó lenne tudni, ki kinek volt évfolyamtársa, kit mi érdekelt, kiből mi lett, milyen csínyek estek meg, milyen poénok járták... Karunk hírnevét is nagyban

őregbíti, minél nagyobb nyilvánosságot kapnak hajdanvolt hallgatóink. Szintén az élmények rovatban olvashatjuk egyik hallgatónk nagyon kedves írását, amely potsdami tartózkodásáról ad hírt. Ma már folyamatosan tanulnak különböző európai egyetemeken hallgatóink. Bátran kijelenthetem, hogy mind-egyikükre büszkék lehetünk, jól megállják helyüket, s közben ők maguk is tengernyi élménnyel gazdagodnak. A jövőben is helyt adunk egy-egy ilyen beszámolónak, mert ez a személyes elemeken túl azt is tükrözi, milyen szerteágazó nemzetközi kapcsolatrendszer része a szegedi jogi kar.

Dr. Szabó Imre
dékán

A Statisztikai és Demográfiai Tanszék

E tanszék fontos specialitása, hogy oktatói – a legtöbb kari tanszéktől eltérően – nemcsak a jogi, hanem a Szegedi Tudományegyetem (SZTE) Gazdaságtudományi Karán is tanítanak. Tudnivaló, hogy e tanszék büszkélkedhet múltjában karunkon a legtöbb akadémikussal

A Statisztikai és Demográfiai Tanszék vezetésére 1997. márciusától *Dr. Katona Tamás* egyetemi tanár, a KSH akkori elnöke kapott megbízást. Kutatási területe: strukturális demográfia, a statisztika szervezése, az informatika és a személyiségi jogok kapcsolata, valamint a nemzetközi összehasonlítások. Katona Tamás professzor több tudományos társaság tagja, így az MTA Statisztikai Bizottságának elnöke, a Demográfiai Bizottság és a Nemzetközi Statisztikai Társaság tagja.

A tanszék – más jogi kari tanszéktől eltérően – alapvetően “kettős helyzetben” van, mert tanárai és oktatói nemcsak a jogi karon, hanem az egyetem gazdaságtudományi karán is oktatói tevékenységet fejtenek ki.

Az oktatási munka mellett a kutatási tevékenység is meghatározó. Jelenleg a tanszék oktatói a következő kutatási területekkel foglalkoznak:

- általános statisztika,
- demográfia,
- életszínvonal-statisztika (különös tekintettel a lakosság élelmiszerfogyasztásának elemzésére),
- társadalomstatisztika (elsősorban lakás, család és szociális statisztika),
- kriminálstatisztika, igazságügyi statisztika (nemzetközi és hazai történet, bűnözés mérésének elméleti és gyakorlati kérdései),
- gazdaságstatisztika; biztosítási matematika, ökonometria,

- a statisztikai munka szervezése; a társadalmi-gazdasági jelenségek nemzetközi összehasonlításának módszerei,
- jogi informatika,
- a határon túli magyarság népesedési viszonyai (különös tekintettel a vajdasági, a horvátországi és a szlovéniai magyarság népesedési viszonyaira).

A tanszék története

A Statisztikai Tanszék első tanszékvezetője *Laky Dezső* (1887-1962) professzor volt, aki 1921 és 1926 között látta el ezt a posztot. Szegedi éve alatt keveset publikált, mert minden idejét a KSH-szolgálat keretei között az államilag szervezett modern adatbázis megteremtése, valamint annak társadalompolitikai és közigazgatási célzatú kiértékelése és felhasználása töltötte ki. Laky Dezső professzor az MTA levelező tagja volt.

A tanszékvezetői posztot 1926 és 1929 között *Kováts Ferenc* (1873-1956) töltötte be. Kováts professzor kiváló ismerője volt a gazdaságelméletek történetének, valamint a hazai és nemzetközi gazdaságtörténetnek. Az MTA Kováts Ferenc professzort is előbb levelező (1923), majd rendes tagjává (1934) választotta.

Surányi-Unger Tivadar (1898-1973) akadémikus professzor volt a harmadik, aki a tanszékvezetői titulust elnyerte. Szeged mellett a külföldi egyetemeken is tartott előadásokat, Európán kívül Japánban, Kínában, Indiában, illetve az Egyesült Államok egyetemén is "vendégszerepelt." Többnyire pénzügyi területen folytatott vizsgálódásokat. Legtöbbet forgatott munkája, az 1936-ban megjelent Magyar nemzetgazdaság és pénzügy, de nagy visszhangot váltottak ki konjunktúraelméleti és külgazdasági írásai is.

A II. világháború után, 1945-ben *Schneller Károly* (1893-1953) lett a tanszékvezető, illetve ő volt az első dékánja az újjászervezett Állam- és Jogi Tudományi Karnak is. Kutatásainak középpontjában a népességstatisztika állt. Schneller professzor is elismert nemzetközi szak tekintély volt. A Nemzetközi Népeségtudományi Unió magyarországi csoportjának elnöki titulusát viselte az 1930-as évek elejétől 1948-ig.

Schneller professzor halála után *Horváth Róbert* (1916-1993) került a tanszék élére, aki 1986-ig töltötte be ezt a tisztséget. Ezidő tájt a demográfia súlyát növelték az általános statisztikával szemben. A tanszék kutatási területei az általános statisztika, gazdaságstatisztika, ökonometria, demográfia és az életszínvonal statisztika voltak.

Horváth Róbert nyugdíjazása után (1986) négy tanszékvezető váltotta egymást. Először *Cséka Ervin* professzor kapott megbízást, majd rövid ideig *Nyitrai Ferencné*, a KSH akkori elnöke következett. *Balázs József* (1930-) egyetemi docens tanszékvezető tudományos munkássága a statisztika tudományán belül határozott jogi karaktert öltött. Leköszönése után rövid időre *Petres Tibor* lett a tanszék vezetője (1996), akit 1997 márciusától a jelenleg is fungáló *Katona Tamás* professzor követett.

A tanszék 1921 és 1929 között a Statisztikai Tanszék nevet viselte, majd – rövid ideig – 1929 és 1935 között a Statisztikai és Közgazdasági Tanszék nevet hordta, 1935-től 1940-ig pedig Közgazdasági és Pénzügytani Tanszék "névre hallgatott". A II. világháború után egészen Katona Tamás tanszékvezetővé történő kinevezéséig a hivatalos elnevezés ismét a Statisztikai Tanszék lett, napjainkban pedig a tanszék hivatalos megnevezése: Statisztikai és Demográfiai Tanszék.

A tanszék oktatói

Dr. Katona Tamás habilitált egyetemi tanár a tudományos és tanszékvezetői munka mellett nagy gondot fordít az oktatói tevékenységre is. Előadásokat tart az SZTE Állam- és Jogtudományi Karán, valamint az SZTE Gazdaságtudományi Karán is. Az általa tartott Általános Statisztika és a Bevezetés a demográfiába című kurzusok a jogász nappali és levelező I. évfolyam részére kerülnek meghirdetésre.

Dr. Petres Tibor Ph.D. egyetemi docens az SZTE Gazdaságtudományi Karán a Statisztika című tantárgyat oktatja. Kutatási tevékenységét elsősorban a matematikai statisztika területén végzi.

Dr. Szondi Ildikó egyetemi adjunktus kutatási területe a demográfia és a társadalomstatisztika, különös tekintettel a lakásstatisztikára. Továbbá tudományos kutatási tevékenységet fejt ki a tanszék jogász Ph.D. hallgatójával, *Dr. Gyémánt Richárd*dal a határon túli magyarság demográfiai, népesedési sajátosságait illetően. Az egyetemi oktatás (Demográfia és Általános Statisztika tantárgyak) mellett a Munkaügyi kapcsolatok, illetve a Társadalombiztosítás főiskolai szakokon az Általános Statisztika és a Demográfia tantárgyak oktatását folytatja.

A tanszék meghívott előadója *Klonkai László*, a Csongrád Megyei KSH igazgatója, aki a Bevezetés a gazdaságstatisztikába című kurzust vezeti, továbbá *Szépikúti István* statisztikus, szakközgazdász és matematika tanár, aki a nappali tagozaton az Ökonometria és Gazdasági prognosztika és a Gazdaságstatisztika című tantárgyakat, valamint a posztgraduális képzésen a Biztosítási matematikát és az Általános statisztika tárgyak oktatását jegyzi.

A tanszék Ph.D. képzésen részt vevő hallgatója *Idovika Bettina* és *Kovács Péter* tanársegéd a Gazdaságtudományi Kar, valamint *Dr. Gyémánt Richárd* a jogtudományi kar részéről. Kovács Péter kutatási területe a jogi informatika, az információs társadalom kiépülése, fejlődése, számítógépes bűnözés, valamint a statisztikai döntésmélet, döntési, statisztikai modellek alkalmazási lehetőségei a közgazdaságtanban. Idovika Bettina az oktatás-statisztikát kutatja. Gyémánt Richárd legfőbb kutatási területe a határon túli magyarság népesedési viszonyai, illetve társadalomstatisztikai sajátosságai, különös tekintettel a felvidéki és a délvidéki magyarság sajátosságaira.

Dr. Gyémánt Richárd
Ph.D. hallgató

A Munkajogi és Szociális Jogi Tanszék

A tanszék jelenleg a kar egyik legnagyobb szervezeti egysége. Ez elsősorban annak köszönhető, hogy a 80-as évek végétől két posztgraduális képzés és két főiskolai képzés oktatásszervezése és az ehhez társuló oktatási feladatok jelentős része a tanszékhez került.

A munkajog és a szociális jog sokáig nem önálló diszciplinaként működött. A munkajog a polgári jogból vált ki a második világháborút követően, a civilisztika világszerte tapasztalható specializációját követve. A szociális jog később a munkajogból, ill. a közigazgatási jogból önállósodott. A különválás talán legfontosabb dogmatikai oka az volt, hogy a munkaviszonnyal és a szociális ellátásokkal kapcsolatos jogviszonyokba olyan mértékben folyt

bele az állam, hogy a civilisztika magánjogias karaktere szinte teljesen megváltozott és rendszertanilag feltétlenül szükségessé vált az elválasztás, hiszen hovatovább a közjogi karakter került inkább előtérbe. A Szegedi Tudományegyetemen belül a munkajog és a szociális jog oktatásának önálló tanszéken történő oktatásáig egészen az 1990-es évek közepéig kellett várni.

A tanszék oktatói

A munkajog élő klasszikusa, a tudományszak reprezentánsa, karunk doyenje: *Dr. Nagy László (1914) professor emeritus*. Tudományos teljesítményei sorában elsőként kell említeni az új tudományszak, a munkajog rendszertani igazolásával foglalkozó témáit, mint: a munkaviszony elhatárolási kérdései más jogágaktól, a munkaviszony fogalma és rendszere (1957-

1960). Ezután a munkajogi felelősség, a munkáltató és a munkavállaló kártérítési felelőssége, valamint a gazdasági reform és a munkajog összefüggései foglalkoztatták (1960-1970). A hetvenes években figyelme a kollektív szerződések és a szakszervezetek viszonyainak elemzése felé fordult, a nyolcvanas években pedig a technikai fejlődésnek a munkajog fejlődésére gyakorolt hatását, a dereguláció és flexibilitás munkajogi aspektusait, valamint a piacgazdaság és munkajog viszonyait elemezte. A kilencvenes években főként azt vizsgálja, miként megy végbe a munkajog és a munkaügyi kapcsolatok átalakulása Közép- és Kelet-Európában.

A nyugalomba vonult iskolaalapító méltó utóda volt a tanszék élén *Dr. Czúcz Ottó (1946-)* egyetemi tanár. Személyével a legszorosabban összefügg a társadalombiztosítás és egyéb szociális ellátások jogának oktatása, amely a hetvenes évek végétől fokozatosan egyre nagyobb teret nyert a szegedi jogászképzésben. Ennek első időszakában (1978-1983) a szociális intézmények alaptípusainak, ezek jellemző vonásainak kutatása állt a középpontban. Ez egészült ki néhány klasszikus nagy modell (a Bismark-i biztosítási, a Beveridge terv, néhány skandináv jóléti állam stb.) rendszerének vizsgálatával.

A nyolcvanas évek közepén Czúcz Ottó irányításával kutatások indultak a magyar szociális intézményrendszer korszerűsítésének előkészítése érdekében az egyes területeken (egészségbiztosítás, nyugdíj- baleset-biztosítás stb.) használt jogi, szabályozási modellek elemzésére. A következő kutatási ciklus időszakában (1989-1993) a kutatások közép-pontjában az egészségügyi rendszer átalakítása (a háziorvosi szolgálatok kialakulása, a helyi közigazgatási szervek területi ellátási kötelezettsége és az egyre önállóbbá váló, privatizált orvosi praxisok közötti viszony újra szabályozása stb.) és a nyugdíjrendszer reformjának jogi szabályozási területen való előkészítése állt.

Az Országgyűlés Czúcz Ottó professzort 1999. decemberében a Magyar Köztársaság Alkotmánybíróságának tagjává választotta, 2004. tavaszán pedig a Magyar Kormány az Európai Unió Első Fokú Bíróságának bírójává jelölte. A bírói posztot 2004. májusától Magyarország EU-s csatlakozásától tölti be.

Az alkotmánybíróvá választott Czúcz professzortól a tanszék vezetését 2000. januárjától – a szintén Nagy László tanítvány – Dr. Hajdú József egyetemi docens (1965-) vette át. Hajdú József egyetemi tanulmányait a JATE Állam- és Jogtudományi Karán végezte. Ezt követően 1990-1992 között a JATE ÁJK Társadalombiztosítási Posztgraduális Képzés keretében végzett tanulmányokat és szerzett társadalombiztosítási szakjogász diplomát. Ph.D. diplomamunkáját a japán munkaügyi kapcsolatok tárgykörében írta és 1998-ban védte meg az SZTE-n. A Szegedi Egyetem különböző karain és a Károli Gáspár Egyetem Állam- és Jogtudományi Karán oktat magyar, illetve összehasonlító munkajogot és szociális jogot. 1989-1999 között a JATE ÁJK égisze alatt szervezett Nemzetközi Munkajogi, Munkaügyi Kapcsolatok és Szociális Jogi Szeminárium titkári feladatait látta el. 1991-óta vesz részt az SZTE ÁJK Szociális Jogi Kutatócsoportjának munkájában. Kutatásai kezdetben a családokat védő szociális intézményrendszerek jogi sajátosságai tárgyában folytak, majd vizsgálódásait kiterjesztette az amerikai és kanadai szociális ellátórendszer, valamint az amerikai és kanadai munkajog és munkaügyi kapcsolatok sajátosságainak elemzésére. Pályájának meghatározó állomását jelentette kétéves japán tanulmányútja (1994-1996) a Tokiói Állami Egyetemen, ahol a japán munkajog, munkaügyi kapcsolatok sajátosságait vizsgálta. Kutatásai azonban szélesebb spektrumot fognak át:

- a kiegészítő biztosítási rendszerek működése és jellemzői,
- a munkavégzés során a nők egyenlő

esélyeinek megvalósítását szolgáló jogi eszközrendszer dimenziói,

– a munkaügyi viták rendezésére szolgáló békés eszközrendszerek sajátosságai és fejlesztési lehetőségeik.

A munkajog elméleti specialistája Dr. Újvári József (1948-) egyetemi adjunktus. Szakmai fejlődésének elején tanulmányút keretében egy évet (1979/80) töltött a Göttingeni Egyetem Munkajogi Intézetében, ahol a munkaviszonnyal kapcsolatos alapkérdések vizsgálatával foglalkozott. Kutatói figyelme középpontjában az alábbi témák állnak:

– a munkavégzési tárgyú jogviszonyok többsége,

– a munkavégző képesség értékesülésének dogmatikai kérdései,

– a személyügyi gazdálkodás és a munkajog összefüggései.

Dr. Gémes Gábor egyetemi tanársegéd 1997. óta vesz részt a tanszék munkájában. A jogászképzésben a munkajog oktatás keretében szeminárium csoportokat vezet és a munkaügyi kapcsolatok intézményrendszerével foglalkozó tárgyat oktat, a munkaügyi kapcsolatok főiskolán tanuló hallgatóknak pedig munkajog előadást és gyakorlatot tart. A munkajog tárgykörén belüli érdeklődési és kutatási területe elsődlegesen a kollektív munkajogi viszonyok és a munkaügyi ellenőrzés témaköre, valamint a Nemzetközi Munkaügyi Szervezet munkájának tanulmányozása. Publikációi az üzemi tanácsok működésével és kapcsolatrendszerével, valamint a munkaügyi ellenőrzés gyakorlati tapasztalataival foglalkoztak.

Dr. Rúzs Molnár Krisztina 1999. szeptember 1-jén került a tanszékre. Három évig Ph.D. hallgatóként, majd 2003. februárjától egyetemi tanársegédként tanít, kutat és segíti a tanszék munkáját. Doktori tanulmányait megszakítva egy szemesztert töltött az Egyesült Államokban, ahol főként kutatási témájával foglalkozott, ami a munkaügyi viták megoldásának lehetőségei, elsősorban az alternatív vitamegol-

dás eszközeivel, pl. közvetítés, döntőbíráskodás.

A joghallgatóknak, valamint mindkét főiskola nappali tagozatos hallgatóinak tanít munkajogot, főként szemináriumok formájában.

Fülöp Viktória főiskolai tanársegéd 2001-ben végzett az SZTE ÁJTK társadalombiztosítás szakán. 2001. július 15-e óta dolgozik a tanszéken, először tudományos segédmunkatársként, majd 2001. novemberétől főiskolai tanársegédként. Főként a főiskolai szakokon oktat: a munkaügyi kapcsolatok képzésen belül szociális jogot, a társadalombiztosítás szakon pedig a szociális igazgatás jogi kérdéseiről tart szemináriumot, de az idei tanévben már a jogász képzésben is részt vesz. Kutatási területei közé tartozik: USA nyugdíjrendszere, német, angol szociális rendszerek, családtámogatás, lakáscélú állami támogatások, egyéb szociális segélyezési formák.

Csikós Szilvia a SZTE-ÁJK Munkaügyi Kapcsolatok Szakon szerzett diplomát, 2002. szeptemberétől tudományos segédmunkatársként dolgozik tanszékünkön. Oktatási kötelezettségei elsősorban a Munkaügyi Kapcsolatok Főiskolai Képzés nappali és levelező tagozatára koncentrálnak. Itt a kollektív szerződés c. tárgyat adja elő és ezen kívül a nappali tagozaton a munkaügyi kapcsolatok fogalma, alanyai, formái c. szemináriumot vezet. Kutatási területei: a munkaügyi kapcsolatokon belül a direkt akciókkal, elsősorban a sztrájk területével és a sztrájk-szabályzat vizsgálatával, a sztrájk-szabályzat kollektív szerződéshez való viszonyával foglalkozik.

A tanszék képéhez az utóbbi években hozzá tartoznak a doktorandusz hallgatók: Dr. Arany Tóth Marianna és Dr. Dux László, akik tudományos tevékenységükön túl szintén kiveszik részüket mind az oktatói, mind az egyéb tanszéki teendőkből.

A tanszék működése elképzelhetetlen lenne Gyöngyösi Istvánné Eta oktatásszervező, közvetítő és adminisztratív

munkája nélkül; ő az, aki rendet teremt az "alkotó káoszban", az ETR [Egységes Tanulmányi Rendszer, az egyetem számítógépes oktatásnyilvántartási rendszere, a szerk.] tudója és kapcsolatot tart a tanszék "külsős" és "belső" oktatói közt, valamint a hallgatókkal egyaránt.

Oktatás

A tanszék oktatási munkája különösen az utóbbi években megsokszorozódott, ami egyrészt a főiskolai szakok, a munkaügyi és társadalombiztosítási nappali és levelező képzések megjelenésének és kiszélesedésének köszönhető, másrészt az oktatási palettát tovább növelték a (társadalombiztosítási szakjogász és munkaügyi szaktanácsadó) posztgraduális képzések. A két posztgraduális képzés közel másfél évtizedes múltra tekint vissza. Elsődleges szerepük, hogy a régió munkajoggal, munkaügyi kapcsolatokkal és szociális joggal foglalkozó szakemberei számára naprakész szakmai információt közvetítsen. A képzések 5 félévesek.

A két főiskolai képzés – Munkaügyi Kapcsolatok és a Társadalombiztosítási Főiskola – 1992-ben indult. Ezek 4 féléves képzések és elsősorban a munkaügyi kapcsolatok területére és a társadalombiztosítás szervezetei számára képezi a felsőfokú szakmai utánpótlást. A főiskolai képzéseken mind nappali, mind levelező formában folyik a tanítás. A főiskolai képzések a kezdetektől egészen 2003-ig a Munkajogi és Szociális Jogi Tanszék szakmai irányítása alatt működött. Az oktatásszervezés kemény munkáját is zömében a tanszék munkatársai végezték. 2003. őszétől a két főiskolai szak adminisztrációját a Munkaügyi kapcsolatok és Társadalombiztosítási Képzések Intézete végzi, mely intézetnek szintén Dr. Hajdú József az igazgatója.

Míndezeken túl a tanszék a Gazdaságtudományi Karon, a Gyógyszerész-tudományi Karon is ellát oktatási teendőket, valamint részt vesz az európai uniós képzésben, illetve a kecskeméti

levelező tagozatos oktatásban is. Főiskolai intézet. Elmondható, hogy nagymértékben a főiskolai képzéseknek köszönhetően több mint harminc kiváló gyakorlati szakember is oktat nálunk, ami egyrészt biztosítja az elmélet és gyakorlat összhangját, másrészt kapcsolatot teremt az egyetem és a munka- illetve szociális jogot alkalmazó intézmények között.

Kutatás

Czucz Ottó szellemi irányításával 1992-ben alakult meg karunkon (az akkori Országos Társadalombiztosítási Főigazgatóság vezetőjének hathatós támogatásával) a JATE Szociális-Jogi Kutatócsoportja. A tanszéki kutatómunka súlypontja ennek keretei közé helyeződött át.

A Kutatócsoport fő feladatai:

- közreműködik a nagy szociálpolitikai intézményi reformok szakmai előkészítésében,

- anyagokat, információkat gyűjt a szociális intézmények fejlődésének európai fő irányiról,

- szakértői tevékenységével részt vesz az európai integrációnkat előkészítő szakmai munkában,

- közreműködik az egyetemi oktatás graduális, posztgraduális szintjein használt oktatási segédanyagok korszerűsítésében,

- kutatási háttérrel biztosít az akkreditált doktori (Ph.D.) képzésünkben résztvevő hallgatók munkájának támogatásához.

A Kutatócsoport által elvégzett feladatokat döntően a külső megbízók (főként az Egészség- és Nyugdíjbiztosítási Országos szervek) megrendelése határozzák meg. A kutatási témák másik rétegét a kollégák által saját tudományos fejlődésük érdekében választott kérdések alkotják.

A Kutatócsoport fontosabb témái:

- a többszintű nyugdíjrendszerre való áttérés, a kötelező magán nyugdíjpenztárak létrehozatala során felmerülő jogi szabályozási kérdések vizsgálata,

– a magyar szociális biztonsági rendszer és az 1408/71/EGK, valamint a 574/72/EGK rendeletek viszonyának vizsgálata,

– az egészségügyi szolgáltatások biztosításának, finanszírozásának rendszere az OECD néhány vezető tagállamában (USA, Kanada, Japán, stb.).

– az állam (a központi költségvetés) szerepvállalása az egészségbiztosítási kiadások finanszírozásában.

– a fekvőbeteg ellátó intézmények tehermentesítésének lehetőségei a finanszírozott házi szakápolás révén,

– gyógyászati segédeszköz ellátás és támogatás, mint az egészségügyi ellátás része.

Nemzetközi kapcsolatok

Külön kell szólni a Nagy László professzor által szervezett Nemzetközi Összehasonlító Munkajogi, Munkaügyi Kapcsolatok és Szociális Jogi Szemináriumról. A Szemináriumot az egyetem 1985-ben alapította és az 1986-ban kezdte meg működését. A Szeminárium létrehozásának kettős célja volt: egyrészt az akkori szocialista országok jogászaival megismertetni a nyugati országok munkajogi szabályait és a kollektív munkaügyi kapcsolatok gyakorlatát, másrészt egy olyan fórumot megteremteni, ahol a nyugati országok jogásza találkozhatnak a szocialista országok jogászaival, megismerhetik az itteni körülményeket és szabadon megtárgyalhatják a közös elméleti és gyakorlati problémákat. Az utolsó években a Szeminárium tevékenysége elsősorban arra irányult, hogy segítséget adjon a munkajog és munkaügyi kapcsolatok átalakításához a piac-gazdaság követelményeinek, ill. az Európai Unió szabályainak megfelelően. E célkitűzéseknek megfelelően a Szeminárium minden évben egy háromhetes szekciót szervezett, amelyen három időszerű téma kerül megvitatásra (egy az egyéni, egy a kollektív munkajog és egy a szociális jog köréből). Egy-egy téma megbeszélése öt

napon keresztül tartott. Minden témához öt-hat nemzetközi szinten elismert professzor került meghívásra, akik valamely nemzetközi szervezetet, ill. a világ meghatározó jogrendszerét képviselték. Az előadások és a viták angol és francia nyelven folytak. A résztvevők részint a gyakorlatban dolgozó (bírák, ügyvédek), részint az elméletben tevékenykedő (egyetemi oktatók, kutatók) fiatal szakemberek és kisebb részben diplomájuk megszerzése előtt álló egyetemi hallgatók. A résztvevők mintegy fele a közép és kelet európai országokból, a másik fele részben nyugat-európai, részben dél-amerikai, afrikai, ill. ázsiai országokból kerültek ki.

A Szeminárium tevékenysége mellett meg kell említenünk, hogy Szeged az elmúlt évtizedek során a munkajog, munkaügyi kapcsolatok és szociális jog témakörében elismert tudományos központtá vált nemcsak Közép- és Kelet-Európában, hanem európai és bizonyos vonatkozásban világviszonylatban is. Az 1950-es évek végétől a Tanszék szervezésében három-négy évenként került megrendezésre nemzetközi konferencia egy-egy aktuális munkajogi vagy szociális jogi témáról. Ennek az aktivitásnak is köszönhető, hogy 1986-ban a Nemzetközi Munkajogi és Szociális Jogi Társaság megbízásából Szegeden ült össze az I. Európai Regionális Munkajogi és Szociális Jogi Kongresszus, amely 700 – részben Európán kívüli – résztvevővel világviszonylatban is igen jelentőssé vált és ismertté tette Szeged nevét a világ munkajogásza előtt.

Feltétlenül említést érdemel még a tanszék ERASMUS kapcsolata a Bordeaux-i IV. számú Montesquieu Egyetemmel, amelynek keretében évente általában két-két hallgató számára nyílik lehetőség a szakmai fejlődésre és egymás kultúrájának megismerésére.

Dr. Hajdú József
egyetemi docens, tanszékvezető

A joghézagról

Ha csak a jogtudományi bevezető jellegű tankönyveket vagy a szélesebb jogászai közönséghez szóló jogi lexikonokat vesszük elő, akkor a joghézag kérdése problémátlannak tűnik. E szerint joghézagról van szó, ha a vonatkozó jogszabályok rendelkezései a jogalkalmazó elé kerülő esetre nem tartalmaznak döntési normát. A bírói vagy más jogalkalmazó ekkor nem talál olyan előre lefektetett jogi támpontot, amely alapján egyszerű logikai művelettel – az általános jogi normából levetve az ügyet eldöntő határozatát – problémamentesen ítéletet hozhatna. A bevezető jellegű jogi tankönyvek és jogi lexikonok általános megoldása a joghézag kitöltésére az analógia. Ha a bíró joghézagot állapít meg, akkor vagy az adott jogterület jogelveit alapul véve maga konstruálja meg a döntési normát, és ez alapján hozza meg ítéletét (jogi analógia) vagy ha a joghézagot jelentő esethez közeli esetre van pontos jogi rendelkezés, akkor ezt hozza át a joghézag kitöltésére, és ez alapján hozza meg a döntését (törvényanalógia). Még az is az általánosan osztott jogászai véleményhez tartozik, hogy a büntetőjogban és az adójogban az analógia alkalmazása tilos. A bírói itt nem teheti meg, hogy a törvényben büntetni nem rendelt cselekményre – bármilyen elítélendőnek és viszolyogtatónak látszik is a közvélemény előtt az adott cselekmény – analógiával állapítsa meg annak büncselekményi mivoltát.

Ez az általános jogi vélemény azonban egy sor dolgot letakar, és elfogadhatósága vagy elvetése tulajdonképpen az

egy-egy jogászcsoporthoz között elterjedt jogfelfogástól függ. Például aki fél a bírói önkénytől, és a jogot a sok millió állampolgár által választott parlament törvényeire kívánja bízni kizárólagosan, az nem fogadja el már a joghézag lehetőségét sem. Ugyanis, ha a bírák azt állapítják meg egy esetre, hogy annak szabályozása kimaradt a hatályos törvényekből, azért van ott a folyamatosan működő parlament, hogy megalkossa a hiányzó jogi normát. De lehet, hogy a törvényhozó éppen tudatosan hagyta az esetet a jog szempontjából semleges területnek, és a bírónak itt nem kell döntenie. E jogfelfogás hívei azt mondják, hogy amikor a bíró, vagy más jogász joghézagot kiált egy esetben, igazán azt leplezi, hogy nem ért egyet a törvényhozóval, ám ezt taktikusan elhallgatja. Szeged valamikori nemzetközileg ismert jogbölcsélet-professzora, Moór Gyula

így írt erről az 1920-as években: “Hogy miért nem lép fel ez a jogalkotás szempontjából csak üdvösnek tekinthető jogkritika nyíltan, és miért nem harcol nyílt sisakkal a rossznak tartott fennálló jogszabályok megváltoztatásáért, annak az oka talán az, hogy a törvényesség hamis látszatával, a lex lata megtévesztő lobogója alatt könnyebbnek látszik kellően ki nem érlelt reformtörekvéseket diadalra vinni”.

Megváltozik azonban a jogi értékelés annál, aki – szemben Moór Gyula törvény- és törvényhozó tiszteletével – a jog súlypontját erősebben eltolja a pontos jogi szabályokról az általánosabb jogelvek felé. Ebben a jogfelfogásban ugyan szintén nem lehet joghézag, de teljesen eltérő ok miatt. Ez a felfogás ugyanis a jogba beleveszi – a törvények és más jogszabályok mellé – a sok évtized vagy akár évszázad alatt kialakult általános jogelveket is, melyek a jogtudósok tanulmányaiban találnak kifejtésre. Így, ha egy törvényi rendelkezés nem terjed ki egy bíró elé került esetre, még nem kell rögtön joghézagot kiáltani, hisz a jog általános elvei megadják a bíró számára a döntési támpontot. Sőt, ez a jogfelfogás azt is mondja, hogy ha az adott esetre egy jogelvből más ítélet következne, mint a vonatkozó törvényi rendelkezésből, akkor az utóbbit félre kell a bírónak tolnia, és a jogelvek alapján kell meghoznia az ítéletét. Ez a jogfelfogás az 1970-es évektől az Egyesült Államokból indult ki, és főként egyetemi jogász-körökben népszerű, és az utóbbi években ez már Magyarországon is megjelent. Hogy vannak ezzel szemben félelmek, azt mutatta egy nemrég lezajlott megbeszélés a készülő Polgári Törvénykönyv tervezetéről. A kodifikációs bizottság feje egy kérdésre, hogy

miért hiányzik egy odaillő jogelv az egyik szabályozási terület szabályai közül, azt felelte, hogy valójában felmerült a kodifikációs vitákban ennek bevétele, de végül a többség úgy döntött, hogy hagyják ki, mert a bírák esetleg arra támaszkodva a későbbi gyakorlatukban félretolják az egész vonatkozó szabályanyagot, és maguk alkotnak újat...

Joghézag és joglerontás, a törvények félretolása, a jogbiztonság és még lehetne sorolni a főbb jogi kérdéseket, melyek összefüggenek a joghézag problémájával, különösen, ha sűrűn veszik igénybe ezt a bírák és a pernyertességre törekvő ügyvédek és peres felek jogi érvelésükben. Csak örülhetünk, hogy a magyar bírói kar – noha néha vannak kirívó esetek – a fő szabály szerint tiszteli a törvények és a többi jogszabály szövegét, és a “kreatív jogalkalmazás”, a törvény megkerülése általában nem jellemző rá. Ne tévesszen meg senkit, hogy a pereszes fél és oldalán felsorakozott ügyvédek és jogászok sokszor “betúrágónak”, “mechanikusan” ítélezőknek mondják a törvényhez ragaszkodó bírót, és felpanaszolják a “bátor bíró” hiányát, akinek bezzeg az ő általuk előadott ‘erkölcs’i érvek alapján tágabban el kellene szakadni a törvény szövegétől. Ha később egy “bátor” bíró miatt, aki elszakad a törvény rendelkezésétől, pereszes lesz az ilyen peres fél és ügyvédje, ők háborodnak fel a lehangosabban azon, hogy hol itt a jogbiztonság?! A kiszámítható jog megéri a társadalom számára, hogy kitartsen a törvények uralma és a törvényekhez kötött bírói gyakorlat követelése mellett.

Dr. Pokol Béla
egyetemi tanár, tanszékvezető

Változások a Csongrád Megyei Bíróságon

Beszélgetés dr. Czene Klára elnök asszonnyal

2003. január 15-én az Országos Igazságszolgáltatási Tanács megválasztotta a Csongrád Megyei Bíróság új elnökét, Dr. Czene Klárát az ítélőtáblára távozó Dr. Heidrich Gábor utódjaul. Az elnök asszony a megyei bíróság személyi állományát is érintő bírósági szervezeti reform időszakában lépett hivatalba.

– *Tisztelt Elnök Asszony! Kérem, szóljon röviden a pályaképéről, szakmai életútjáról!*

– A jogi diploma megszerzését követően pályámat az akkori Szegedi Járás bíróságon kezdtem fogalmazóként. 1976-ban szakvizsgáztam, majd ezt követően bírósági titkárként dolgoztam. Márk nevű gyermekem születését követően a szakmába visszatérve közjegyző lettem, ugyanis két lehetőségem volt: vagy Makón dolgozom büntető bíróként, vagy Szegeden közjegyzőként. 1980-tól 1982-ig tevékenykedtem e minőségben, s azt követően kerültem a Szegedi Munkaügyi Bírósághoz, ahol 1990-ig végeztem bírói ítélkező munkát. 1990-ben megyei bírói kinevezést kaptam a Csongrád Megyei Bíróságra, amikor is vezetőim felkértek arra, hogy a Legfelsőbb Bíróságra távozó kollégám helyét betöltve cégbírói teendőket lássak el. Az újnak számító társasági törvény nyomán egyre több gazdasági társaság alakult, így egyre több cégbíróra volt szükség. 1993-

tól már cégcsoportvezető megyei bíróként dolgoztam a Csongrád Megyei Bíróság Cégbíróságán egészen 2003. január 15-ig, amikor is elnyertem a Csongrád Megyei Bíróságon az elnöki kinevezést.

– *Milyen tervekkel, célkitűzésekkel kezdte meg elnöki munkáját?*

– Egyrészt vállaltam, hogy biztosítom a bíróság ítélkező munkájának folyamatosságához szükséges bírói és igazságügyi alkalmazotti személyi állományt, mondhatni “újraépítem” a megyei bíróságot, mivel annak személyi állománya erőteljesen csökkent. A Szegedi Ítélőtábla ugyanis döntően a Csongrád Megyei Bíróság létszámából építkezett, s így körülbelül hatvan munkatárs ment

el a megyei bíróságról. Ők nem csupán bírák voltak, hanem egyéb kapcsolódó munkakörben dolgozó kollegák is. Például a bírósági gazdasági hivatal teljes vezérkara és legfontosabb szakemberei, valamint a legkvalifikáltabb irodavezetők és gépirók távoztak el. Noha az ítéletábla öt megyét érint, más megyékből lakás és egyéb feltételek biztosításának hiánya miatt csupán három bíró érkezett, pedig természetesen nem csak a mi megyénkben vannak jó szakemberek. Emiatt pótolnom kellett a hiányzó bírákat, beleértve a vezetőket, a megyei bírákat, a városi bírákat, a titkárokat és a fogalmazókat is. Az elmúlt évben folyamatos pályázati eljárásokra volt szükség a kinevezésekhez, amelyek a szakmai kollégiumok és a Bírói Tanács véleményének kikérésével együtt igen hosszú időt vettek igénybe. Ez ugyan azt is jelenti, hogy sok a kezdőnek mondható szakember a különböző posztokon – beleértve engem is –, de mindenki nagyon ambiciózus. Az elsődleges feladat természetesen az, hogy ne csökkenjen az ítélezés színvonala, az az országosan is magasnak mondható színvonal, amelyet a Csongrád Megyei Bíróság eddig elért.

Fontosnak tartottam, hogy bevonjam döntéseimbe a vezetőtársaimat, valamint a bírói szakmai és érdekvédelmi testületeket.

A másik lényeges feladat a tárgyi feltételek biztosítása volt. Elsődlegesen a bírák és a bírósági alkalmazottak megfelelő elhelyezésének biztosítása, valamint elegendő számítógép beszerzése a bírák számára, amelyen a hatályos joganyag és a kurrens szakirodalom hozzáférhető. További problémát jelentett például az új büntetőeljárás törvény 2003. július 1-jén történő hatályba lépése is, mivel bevezette a nyomozási

bíró intézményét. Ezen feladat ellátásához a Csongrád Megyei Bíróság részére további három bírói, két titkári és három adminisztrátori létszámot biztosítottak, akiket szintén megfelelően el kellett helyezni. A bírák és az igazságügyi alkalmazottak elhelyezése többek között a Szegedi Ítéletáblának és a Csongrád Megyei Bíróság épületében történő elhelyezése miatt ma is égető gondot jelent: két-három bíró és nyolc-tíz igazságügyi alkalmazott dolgozik ugyanis egy szobában, amit nem lehet szerencsés elhelyezésnek nevezni. Ilyen körülmények között a bírák nem tudnak kellően elmélyülni munkájukban, vagy éppen határozataikat magnóra diktálni.

Nagyon fontos megoldandó feladatnak tartom a megyében fekvő bírósági épületek felújítási programjának mielőbbi megvalósítását is, amelyhez a szükséges előterjesztéseket az Országos Igazságszolgáltatási Tanács és annak Hivatala, az OITH felé már megtettem.

Fontos célul tűztem ki továbbá a bírák és igazságügyi alkalmazottak rendszeres képzését is, ezért szorgalmazom, hogy munkatársaim mind az országos, mind pedig a helyi képzésben minél nagyobb számban vegyenek részt. Ennek lehetséges fórumai az OITH által szervezett képzések, a kollégiumi ülések és a bírói tanácskozások. Felhívtam továbbá a tanácselnök figyelmét arra, hogy rendszeresen készítsenek tanácselnöki feljegyzést az ítélezők munkájáról, s a felmerülő problémákat beszéljék meg az érintettekkel.

Bíróságunkon megalakult az informatikai csoport az informatikai fejlesztés jegyében, amely a számítógépes rendszerek működtetését végzi beleértve az uniós joganyag hozzáférhetővé tételét is. Az európai uniós joganyaggal

kapcsolatban megemlítem az EU-trainereket, akik a fogalmazóinkat oktatják és a bíráinkat szakmai tanácsokkal látják el.

A nemzetközi kapcsolatok fenntartását és továbbfejlesztését is támogatom. Kiemelem a holland kapcsolatainkat, amelyek létrehozásához én is hozzájárultam. Ezen kívül jó a nexusunk egyes francia, svájci és angol bíróságokkal is.

– Immár több, mint egy fél éve működnek az ítélőtáblák. Mi a tapasztalata és véleménye a bírósági reform eredményességéről?

– Én nagyon jónak tartom az ítélőtáblák felállítását, a legteljesebb mértékben egyetértek vele. Szakmai munkám során magam is tapasztaltam, hogy azokat az ügyeket, amelyek ellen a Legfelsőbb Bíróságra nyújtottak be fellebbezést – a rendkívüli terheltség miatt – csak évek múlva döntötték el, azonban ez a fórum most már az igazi feladatával, a jogegység megteremtésével tud foglalkozni. A Szegedi Ítélőtábla pedig szinte naprakészen intézi el az ügyeket. Ugyanakkor szakmai előrelépési lehetőséget is biztosít számos bíró kolléga számára. Arra, hogy a legjobbak ilyen nagy számban lépjenek tovább, korábban nem volt lehetőség. Azonban sajnálatos, hogy a szomszédos megyékben lakó és dolgozó bírák és igazságügyi alkalmazottak nagy többségének mindez – a lakás és egyéb szociális körülmények biztosításának hiánya miatt – nem adatott meg. További kedvező fejlemény, hogy 2005-ben megkezdheti működését a debreceni és a győri ítélőtábla is, újabb előmeneteli lehetőségeket teremtve.

– A bírák javadalmazását és nyugdíjazását az utóbbi években számos kritika érte. Solt Pál nyilatkozta egyszer, hogy “egy jó bírói nyugdíjrendszerért odaadnám az Országos Igazságszolgáltatási Tanácsot”. Ön

hogyan vélekedik erről?

– Az OIT kezdeményezte a bírák jogállásáról és javadalmazásáról szóló, valamint az igazságügyi alkalmazottak szolgálati viszonyáról szóló törvények módosítását. Ennek nyomán el is készült egy “Előterjesztés” egy törvénytervezet előkészítésére, melynek egyes rendelkezései fontossági sorrendben, lépcsőzetesen lépnek hatályba. Ezen “Előterjesztés” többek között a bírák szakmai előmenetelével, javadalmazásával és nyugdíjkérdésével foglalkozik. Ezt a fontos témakört mind az OIT és a Legfelsőbb Bíróság Elnöke, mind pedig az OIT több tagja szívügyének tekinti. A kérdés megoldása azért is fontos, mert a nyugdíjba vonult bírák nem tudnak megfelelő és méltó színvonalon megélni, ezért kénytelenek hetvenéves korukig dolgozni. Ez pedig nem előnyös sem nekik, sem a fiatal bírói nemzedéknek. Az előmenetelről pedig azt kell feltétlenül megjegyezni, hogy a jelenlegi bértáblában csak tíz fokozat található, így egy bizonyos kor elérése után már nem lehet tovább előrelépni. A törvény módosítására irányuló “Előterjesztés” ezt a problémát is orvosolná. Úgy gondolom, hogy a bírósági elnökök és a Magyar Bírói Egyesület, valamennyi bírói egyesület és a Bírósági Dolgozók Szakszervezete is egységesen lépnek fel a célok megvalósításáért.

– Mennyire készültek fel a bíróságok arra, hogy hamarosan elérjék Magyarországot is az Európai Bíróság esetjoga és az uniós joganyag, amely közvetlenül lesz alkalmazandó?

– Álláspontom szerint az elméleti képzésünk biztosított. Az Országos Igazságszolgáltatási Tanács Hivatala szervezésében valamennyi bíró részt vett alap- és továbbképzésben is. Az alapképzésben megismerhettük az uniós

joganyagot, azután pedig a gyakorlatot. Ugyanakkor – mint már említettem – számítógépen is rendelkezésünkre áll az uniós joganyag, valamint az EU-trainerek is segíthetnek nekünk. Valóban örülnék annak, hogy ha a tárgyalóteremben tényleg alkalmaznák a felek az EU-jogot.

– *Az európai közös bel- és igazságügyi együttműködésbe hogyan kapcsolódhatnak be a bíróságok?*

– Az Igazságügyi Minisztériumon és az Országos Igazságszolgáltatási Tanács Hivatalán keresztül vehető fel a kapcsolat. Az OIT Hivatalának már vannak megfelelő osztályai – a Nemzetközi Főosztály, a Bírósági Igazgatási Főosztály –, amelyek többek között ezzel is foglalkozhatnak.

– *Milyen az egyetem és a bíróság kapcsolata, és hogyan vélekedik a jelenlegi egyetemi képzésről?*

– A Szegedi Tudományegyetemmel való kapcsolatunk kiváló. Én magam is oktatok ott 1993 óta, másrészt számos bíró kollegám tart előadásokat és szemináriumot a hallgatónak, sőt az államvizsga bizottságok munkájában is részt veszünk. Ezen túlmenően biztosítjuk a hallgatók számára a tárgyalások rendszeres látogatását, valamint a

konzultációt, továbbá fogadjuk az államvizsga előtt állókat a kötelező szakmai gyakorlat megszerzése érdekében. Nálunk közvetlenül is meg tudnak ismerkedni a gyakorlattal. Ez történhet egyéni és szervezett formában.

A szegedi jogi kari képzés országos elismertségű, azonban nálunk is érzékelhető a túlzott mértékű jogi szakember-kibocsátás jelensége. Sajnos a bíróság nem tud annyi fogalmazói állást rendszeresíteni, mint amennyire a végzett fiatal jogászok száma alapján szükség volna. Így kénytelenek más pályákon elhelyezkedni a frissen végzettek, s mindez magában foglalja a tényleges pályaelhagyás lehetőségét is, például azt, hogy a jogász gazdasági társaság tagja vagy egyéni vállalkozó lesz. Ugyanakkor a hallgatók maguk is érzik ezt, közöttük is nagy a bizonytalanság. Sokan újabb felsőoktatási képzésbe kapcsolódnak be, másoddiplomát szereznek – bár sok esetben így is problémát okoz az elhelyezkedésük.

– *Tisztelt Elnök Asszony! Köszönöm a beszélgetést.*

Dr. Antal Tamás
Ph.D. hallgató

A Pólay Elemér Alapítvány támogatói (2003)

Dél-magyarországi "MÉH" Rt.
Szabó Jenő vezérigazgató

Szegedi Környezetgazdálkodási Kht.
Szabó Ferenc ügyvezető igazgató

PRINTKER OFFICE LAND RT.
Dr. Varga Péter vezérigazgató

TISZA VOLÁN Rt.
Dr. Szeri István vezérigazgató

ZOLL-PLATZ Kft.
Dr. Csonka István igazgató

„A tudás hatalom”

Beszélgetés Tóth Lászlóval, a Szeged Biztonságpolitikai Központ elnökével

A biztonságpolitika ma a “nagypolitika” nélkülözhetetlen része. Nagyon érdemes figyelni és segíteni a Szeged Biztonságpolitikai Központ által megtestesített kezdeményezést, amely része és katalizátora a Stabilizációs Egyezményből kinőtt “szegedi folyamatnak” is.

Karunk kapcsolatrendszerében is kiemelkedő jelentőségű e közalapítvány, amely a 2003. évben is számos konferenciát szervezett a kari oktatókkal és tanszékekkel karöltve.

– Tisztelt Elnök Úr! Hogyan jött létre a közalapítvány?

– Mi, szegediek jól tudjuk, hogy Európa történelmében a délkelet-európai régió, a Balkán mindig potenciális veszélyforrás volt, s ezt az utóbbi évek szomorú történései is mutatják. Mindezekből következett, hogy tennünk kell saját magunk és Európa biztonságáért. Evégből hoztuk létre a Szeged Biztonságpolitikai Központot, melynek alapítója Szeged Megyei Jogú Város Önkormányzata, a Magyar Tudományos Akadémia és a Szegedi Tudományegyetem volt.

– Mik a szervezet céljai és eszközei?

– Célunk, hogy segítsük a regionális együttműködést, az euro-atlanti integrációt, a hiteles információterjesztést, a bizalom erősítését, és ezen keresztül hozzunk létre kedvező marketing alapokat a város, a tudomá-

mány, az egyetem számára oly vonatkozásban, hogy a rendezvényeinkkel olyan célcsoportokat szólítsunk meg és támogassunk, amelyek öregbítik Szeged városát, az egyetemet és a magyar tudomány jó hírét. Hosszas előkészítés után öt évvel ezelőtt alakult meg a Szeged Biztonságpolitikai Központ. Azóta tartó tevékenységünket három főbb pillérré építjük: kutatás, oktatás, hiteles információterjesztés – és egyre inkább nyitunk az innovációs lehetőségek felé is. Jó kapcsolatokat hoztunk létre hazai és külföldi szervezetekkel, kormányzati és nem kormányzati szervezetekkel, az euro-atlanti struktúrába tartozó más országokkal és egyéb államokkal egyaránt. Tavaly például ötvenöt konferenciát szerveztünk. Kiemelt figyelemmel fordulunk a tudomány felé. Felismertük, hogy

Szegednek négy igazi kitörési pontja van: maga a Város geopolitikai helyzete (Európa kapuja Délkelet-Európára), a második a Szegedi Tudományegyetem és azok a kutató-intézetek, amelyekben benne rejlik Szeged kitörésének lehetősége, a harmadik az a nemzetközi kapcsolat-ápolás és diplomáciai tevékenység, amelyet többek között mi is végzünk másokkal együtt, a negyedik pedig az ezekhez kapcsolódó innovációs lehetőségek.

A Közalapítványt az alapítók az általuk önként vállalt közfeladatok ellátása céljából hozták létre. Megemlítem például a térség euro-atlanti integrációjának elősegítését, az euro-régiós térség, a balkáni országok közötti kapcsolatok és párbeszéd kialakítását, elmélyítését, a térség demokratizálódási folyamatának felgyorsítását, az emberi jogi normák érvényre jutásának elősegítését, a válságok megelőzését, a térségről szóló ismeretek gyarapítását, hiteles információk terjesztését, bázis létesítését a balkáni térség, Közép-Kelet-Európa és Nyugat-Európa kapcsolat-tartásával, kapcsolódó biztonságpolitikai témakörökben tudományos kutatások támogatását, részvételt a Délkelet-európai Stabilitási Paktum munkasztaiaihoz kapcsolódó felkészülési, oktatási programban, amely az emberi jogi programokhoz csatlakozik.

Nemzetközi kapcsolataink annyira élők, hogy jómagam számos nemzetközi szervezet tanácsadó testületében, ötletcsapatában veszek részt. Támogatja Központunkat a NATO, az Európai Unió, a Stabilitási Paktum, a különböző kormányok (pl. az amerikai, a norvég, a japán). Aktív részesei vagyunk a "szegedi kézifegyver-folyamat" kidolgozásának, elindításának, s évente több ezren vesznek részt Délkelet-Európából a különböző oktatási és training programjainkon.

Tevékenységünket a napi politikától

teljesen függetlenül végezzük. Mi egy egyetemes értékrendben gondolkodunk, amely a több ezer éves zsidó-keresztény kultúrkörön alapszik. Feltételrendszert biztosítunk a szemben álló felek számára; nem véleményeket képviselünk, hanem lehetőséget nyújtunk arra, hogy mások elmondhassák véleményüket. A pártok azzal támogathatnak bennünket, hogy nem szólnak bele a munkánkba.

Kapcsolatainkban rendkívül fontos a Szegedi Tudományegyetem rektora. Ő olyan méltóság, aki képvisel egy harmincezer fős egyetemet, s nagy megtiszteltetés, hogy sikerült alapítónkul megnyerni ezt az intézményt.

– *Hogyan végzik oktatási tevékenységüket?*

– A legkorszerűbb eszközökkel, tantermekkel rendelkezünk, de másik oldalról elvárjuk, hogy a hallgatók az előadásainkon megjelenjenek. Mi sokat áldozunk arra, hogy a legmodernebb technológiát használjuk az oktatásban. Emellett létezik egy önszerveződő módon működő ifjúsági tagozatunk, amelynek tagjai hallgatók, akik konferenciákra járnak, konferenciákat terveznek-szerveznek, részt vesznek munkánkban. Fogadják a külföldi vendégeket, és szakdolgozatokat, sőt könyveket írnak. Elsődlegesen olyan fiatalokat fogadunk, akik a kurzusainkat teljesítették, avégből, hogy ismerjék a "policy"-t, a folyamatok lelkületét.

E tevékenységünknek van egy tudományos bázisa is. Létezik egy központi tanácsadó testületünk: ennek Karl Bildt volt svéd miniszterelnök, az ENSZ főtitkárának balkáni megbízottja az elnöke. Emellett működik egy tudományos tanácsunk, amelynek alapja a Szegedi Akadémiai Bizottság Biztonságpolitikai Munkabizottsága.

– *Kérem, Elnök Úr, szóljon röviden pályaképéről, életútjáról!*

– Szegeden születtem 1956. január 24-én. Egy kis nemzetiségi faluban, Újszentivánon töltöttem életem első tizennégy évét, a boldog gyermekkoromat. A Radnóti Miklós Gimnáziumban érettségiztem, majd a kijevei egyetemre kerültem, ahol villamosmérnöki oklevelet szereztem. Ezt követően elvégeztem a Vezérkari Akadémiát Moszkvában, valamint Németországban és Genfben is tanultam. Az elsők között voltam, akik fegyverzetellenőrként dolgozhattak különböző ENSZ missziókban. Diplomátája lettem az Európai Biztonsági és Együttműködési Szervezetnek. A mosztári válságkezelő törzs regionális stabilizációért felelős vezető főtitkja is voltam. Amikor 1992-ben az Európai Közösség (Unió) létrehozott egy megfigyelő csoportot, s egy magyar összekötő hivatalt a jugoszláviai háború áttérjedésének megakadályozására, akkor ezt vezettem, majd innen Sarajevóba mentem. Közben folytattam a fegyverzet-ellenőrzési tevékenységemet is. Jártam a NATO és a Varsói Szerződés valamennyi tagállamában Európában. Ezen ismereteim alapján jutottam el arra a gondolatra, hogy a kapcsolatokat felhasználva hozunk létre egy szervezetet, amellyel megalapozhatjuk a városmarketinget és egy hosszú távú nemzetközi együttműködést a demokrácia érdekében. Ennek megfelelően 1999-ben alapítottuk ezt a Központot, amely mosolygó, de nagyon sokat dolgozó szakemberekkel tevékenykedik.

– *Milyen kapcsolatot tartanak fenn a Szegedi Tudományegyetem Állam- és Jogtudományi Karával?*

A Szeged Biztonságpolitikai Központban abból indulunk ki, hogy a

társadalom és a biztonság alapja a jog. A jogbiztonság az élet minden területére kihat. Azon munkálkodunk, hogy mennél több jogtudománnyal kapcsolatos, határokon átívelő konferenciát rendezzünk Szegeden. Evégből együttműködési megállapodást kötöttünk a Csongrád Megyei Jogászegylettel. Ugyanakkor nagy szerencsének tartom, hogy a városban működik a patinás szegedi jogi kar. Feladatomnak tartom, hogy szolgáljam az egyetemet. Példás együttműködést sikerült kialakítani a jogi karral, kezdve Szabó Imre dékán úrtól az egyes tanszékekig. Én a tudást szeretném ezáltal is közvetíteni. Erkölcsei kötelességünk, hogy tapasztalatainkat tovább adjuk és kisugározzuk a régió országaiba a szakértelem révén, s ebben nagyon fontos partnerünk az egyetem. Így Magyarország, Szeged, a Szegedi Tudományegyetem számára megbecsülést, elismerést és bizalmat vívhatunk ki az Európai Unió és a NATO tagállamaiban, valamint a környező országokban. Ezért szorgalmazzuk az olyan konferenciák szervezését, amelyek a jogot, a jogbiztonságot támogatják, a regionális és határ menti együttműködést szolgálják.

A tudás hatalmát és jelentőségét mindenen felett állónak tekintem. Elmúlt a lovagkor; elmúlt az az idő, amikor egy nő szívéért pajzsot és dárdát emelünk és megvívjuk a harcot. Ma már kultúrák létéről és összeütközéséről van szó, s ez a háború csak vas és pusztulás, nem csillogás. Ezzel szemben azt vallom, hogy a tudás az igazi hatalom.

– *Tisztelt Elnök Úr! Köszönöm a beszélgetést.*

Dr. Antal Tamás
Ph.D. hallgató

Konferenciák

Karunk mind több konferenciát szervez, jelezve ezzel: a tudományos közéletben aktív szerepet kíván betölteni.

A bírói hatalom kérdéseiről
2003. január 31.

Kérdések a közösségi jog bírói alkalmazásáról
2003. május 12.

*Információs társadalom-média jog
(Aktualitások és kihívások a digitális technika és média világában)*
2003. szeptember 19.

Deák Ferenc és a polgári átalakulás Magyarországon
2003. november 4-5.

Mezővárosaink jogélete a 18/19. században
2003. november 13.

Döntéshozatali mechanizmusok a bővülő Európában
2003. november 24.

Képeslap Potsdamból

Karunk hallgatója, a kajakozóként is kiváló Komjáti Orsolya a Potsdami Egyetemen tanult ERASMUS-ösztöndíjasként 2002. októberétől 2003. márciusáig.

Már elsőéves koromban nagyon szerettem Németországot, a maga kultúrájával, nyelvével és a mentalitásával együtt. Így amikor megpillantottam a jogi kar lépcsőfordulójában elhelyezett hatalmas ösztöndíj-lehetőségeket hirdető plakátot, jelzésértékű sugallatnak tekintettem. Balogh Elemér tanár úrhoz fordultam, aki az első perctől kezdve támogatott és biztatott. Az ő javaslatára adtam be a pályázatomat Potsdamba, bár szinte biztos voltam abban, hogy nem kapom meg, mivel addigra már a harmadik helyről is elutasítottak: "Kisasszony. Maga még nagyon fiatal.

Talán jövőre." Így teljesen megfeledkeztem az Erasmus-ösztöndíjről, aminek az eredményét az ember rendszerint már március elején megtudhatja. Engem leginkább az első igazi vizsgaidőszak kötött le, s egy szép júniusi napon hívott fel Tolnai Zsuzsanna, a Rektori Hivatal Külügyi Osztályának munkatársa, hogy nem szeretném-e elkezdeni intézni a kiutazással kapcsolatos tennivalókat. Az első megdöbbenést követte a második, azt az örömnapp, majd belevágtam.

A Potsdami Egyetem szervezése, csakúgy mint a szegedi külügyi osztály segítsége, tökéletes munka volt. A német intézmény nemcsak a szállásról gondoskodott, hanem arról is, hogy a külföldi hallgatók ne érezzék magukat egyedül a városban. Így mindenki kapott egy német "tandempartner", aki már a kiutazás előtt felvette velünk a kapcsolatot. Az én partnerem egy

politológia szakos fiú volt, akivel rendszeresen e-maileztünk, illetve telefonáltunk. Rengeteget segített, kalauzolt a városban, de sajnos az első napon egy félreértés miatt megette a nagymamám által sült zserbót is. (Akkor még nem nagyon értettem meg, amit élőszóban elmondtak nekem, mivel azelőtt még nem töltöttem el hosszabb időt nyelvterületen és az itthoni nyelvtanulás szép-szép, de idő kell, amíg rááll az ember füle a gyors tempójú németre.) Megkínáltam, amit olyannyira félreértelmezett, hogy hazavitte magával az én sütemet. Én pedig úgy meg voltam illetődve a sok idegen hatás miatt, hogy nem szóltam. Hónapokkal később persze elmeséltem neki "nagy sérelmemet" és jót neveltünk a történeteken. Néma gyerekek ugyebár anyja sem érti a szavát.

Ő volt egyébként az, akitől a legnagyobb biztatást kaptam: a kiutazás előtt kezdtem megijedni attól, hogy középfokú nyelvtudással, 19 évesen nekivágok a "Nagy Németországnak" anélkül, hogy bárkit is személyesen ismernék. Mi lesz, ha valami bajom lesz? És ha elveszek? És ha nem értem meg, mit beszélnek hozzám? (Ezek a félelmek teljesen természetesek, úgyhogy aki hasonlóan kapja magát, az ne ijedjen meg, ez nem rendellenes jelenség.)

Megosztottam aggályaimat a partneremmel, aki nemes egyszerűséggel csak ennyit mondott: "Ne aggódj, egy hónapon belül annyi barátod lesz, hogy meg sem tudod jegyezni a nevüket!". Azt hiszem, ez az a fajta optimista hozzáállás, amit kint nekem is sikerült elsajátítanom, ez jellemző az egész nyugati kultúrára. Egész gyorsan beilleszkedtem, amit a német hallgatók nagyon könnyűvé tettek. Olyan szeretettel és segítőkészséggel vettek körül bennünket, hogy nem is éreztem azt, hogy külföldi vagyok.

A lakásunkban – ami a Világörökség részévé nyilvánított kastélyparkban helyezkedett el – négyen laktunk együtt, két német lány, egy francia és én. Természetesen mindenkinek volt saját szobája, csak az étkezőn és a fürdőszobán kellett osztoznunk. Nagyon jól kijöttünk egymással, a mai napig tartjuk a kapcsolatot.

A tanulás mellett jutott idő a kikapcsolódásra is, amit egyrészt a már említett festői parkban és a lakástól mintegy két percre lévő vízparton töltöttünk el a csodálatos kastély mellett. S mivel Potsdamban a magyarokon kívül angolok, írek, amerikaiak, kínaiak, japánok, franciák, spanyolok, olaszok, finnek, svédok is tanultak, minden héten más nemzet mutatta be a kultúráját, nemzeti eledeleit és zenéjét a Himmelein Kávézóban. A magyar est óriási siker volt, és a "Kék a szeme" című slágert valamennyi külföldi hallgatónak sikerült elsajátítania. A marhapörkölt és a gulyásleves is hatalmas elismerésben részesült, de a brassóinkat és a palacsintánkat is elkapkodták öt perc alatt, aminek nem a mennyiség szerény jellege volt az oka.

Mint utóbb kiderült, tizenegyen tanultunk magyarok abban a félévben a Potsdami Egyetemen, ám én senkit nem ismertem közülük. Út közben derült ki egy-egy ismerős arcról, hogy magyar. Ehhez kapcsolódik egy történet is. Pontosan a Himmelein Kávézóban voltunk, amikor egy nagyobb társasághoz csapódtam. Elkezdtem beszélgetni az egyik fiúval, természetesen németül.

Már vagy fél órája csevegtünk, kifejtettük kölcsönösen, milyen csodálatos hely ez a Potsdam, milyen gyönyörű Berlin, milyen jól érezzük magunkat, amikor megkérdeztem, hogy ő honnan is származik. Kiderült, hogy magyar és őt leptem meg a legjobban, amikor visszaszóltam: "Akkor talán beszélhetnénk magyarul is..." Borzasztóan megörültünk egymásnak. Néhány hét múlva összeállt a magyar csapat, mindmáig tartjuk a kapcsolatot. Van olyan, aki annyira jól érezte magát, hogy mostanra már megint kint tanul – szerzett egy másik ösztöndíjat. És van olyan is, aki negyedévente visszajár, meglátogatni a kinti barátokat, és természetesen olyan is, aki újabb pályázatokat adott be, hogy újra kimehessen.

A kinti oktatási rendszer merőben más, mint a magyar. Jogesetközpontú a jogi oktatás és nincsenek 300 fős évfolyamok sem, ami megkönnyíti az ismeretek átadását. Egy előadáson maximum 40 hallgató vesz részt, ami nálunk egy szemináriumi létszámnak felel meg. Az előadó folyamatosan dialógust folytat a hallgatókkal, és a jogeseteken keresztül próbálja megértetni a dogmatikát. Törvénykönyvet a vizsgán is lehet használni, semmit nem kell fejből tudniuk. Azt tanítják meg, hová kell nyúlni, hol kell fellapozni a törvényt, ha felmerül egy kérdés.

Több tárgyat is hallgattam: nemzetközi jogot, Európa-jogot, adójogot és emellett felvettem egy német jogi szaknyelvi kurzust is, hogy a terminológiát minél jobban elsajátíthassam. A vizsgákon egyáltalán nem kivételeztek a magyarokkal, mi sem kaptunk könnyebb kérdéseket, mint a németek, vagy a többi külföldi hallgató. Ennek azért örültem, mert úgy éreztem, egyenrangú félnek tekintenek bennünket, se nem többnek, se nem kevesebbnek.

A szemeszter végén felsőfokú nyelvvizsgát szereztem, majd itthon lettem az államilag elismert felsőfokú Goethe nyelvvizsgát is. Azóta is sokat használom a nyelvet, mivel Szegeden több, mint 150 német hallgató tanul.

Ami számomra szokatlan volt, az a

közlekedési morál mássága. Felteszem, a németek is ugyanúgy sietnek, mint mi, mégis képesek a végletekig udvariasnak és türelmesnek maradni. A gyalogos átkelőhely a gépkocsivezetők számára egyenlő a piros jelzéssel, tehát minden alkalommal megállnak, kedvesen intenek, hogy parancsoljunk átfáradni. Akár szétnézés nélkül is le lehet lépni a járdáról. Ehhez a hat hónap alatt úgy hozzászoktam, hogy itthon majdnem elütöttek.

A legmaradandóbb élményem a németek pozitív mivolta. Mindenhez képesek úgy hozzáállni, hogy a sikertelenség gyakorlatilag nem létező alternatíva. Ha valami mégsem úgy sült el, ahogy azt szerették volna, akkor sem a letargiába zuhanást választják, hanem a "Majd legközelebb sikerül!" felkiáltást. A pozitív személyiségüket nagyban elősegíti a türelmük és udvariasságuk is. Ha az ember a bolti bevásárlást követően fizet a kasszánál, a pénztáros fülig érő mosollyal köszön el és kíván "Szép napot!". Nemcsak az élelmiszerboltban van ez így, hanem mindenhol máshol is. Az egymás közti beszélgetést is mindig ezzel a formulával zárják le. Ez egy apró dolog, mégis alapjaiban határozza meg az ember kedvét.

Ami a legjobban hiányzott, az a magyar konyha. A németek mindig mindent egészségesen készítenek el, zsír- és koleszterinszegényen, ami persze helyes és követendő elv. De az én magyar gyomrom nagyon hiányolta a gulyáslevest és a töltött káposztát. (És a kinti magyarok körében végzett apró közvélemény-kutatásom szerint nem voltam egyedül ezzel a véleményemmel.)

A legszebb történet március 15-e volt. Egy Potsdamban tanuló magyar lánnyal – aki egyébként egyetemünk végzős joghallgatója – elhatároztuk, hogy a berlini Magyarok Házából szerzünk kokárdát. Milyen dolog az mégis, hogy magyar létünkre kokárda nélkül lépünk utcára március 15-én? Természetesen készségesen segítettek nekünk a félig német, félig magyar dolgozók, s mi büszkén tűztük ki a nemzeti színeket a kabátunkra. Amikor az Unter den Linden végéből elindultunk a

Brandenburgi Kapu felé, számos elegáns kávézó és étterem mellett haladtunk el, amelyek előtt fontos üzletemberek élvezték a napsütést a kinti asztaloknál. Nagyon meglepődtünk, amikor magyar szót hallottunk. (Ez ugyanis Potsdam és Berlin környékén nem fordult elő túlságosan gyakran.) Az etikett szabályait félretéve örömmel átkiabáltunk az asztalok felett: "Magyarok!". És az elegánsan öltözött üzletemberek hatalmas örömmel nyugtázták, hogy azonos nemzethez tartozunk, "Magyarok bizony!" válasszal reagáltak. Ezt az érzést talán csak az érti meg, aki már járt hasonló cipőben, hogy hosszabb ideig lakott külföldön és minden hazai hangnak, szónak, íznek, illatnak nagyon örült.

A legmozgalmasabb nap október 3-ára esett. Németországban ekkor ünneplik az "Egység Napját", tehát az NDK és az NSZK újraegyesítésének évfordulóját. Szerencsére én pont abban az évben voltam kint, amikor átadták a felújított Brandenburgi Kaput. Gyönyörű külsőségek között leplezték le a szövetbe "csomagolt" épületet. Maga a volt amerikai elnök, Bill Clinton is megjelent a rangos eseményen. Bámulatos volt, ahogy az Unter den Lindenen több millió ember kavargott,

azelőtt még nem éltem át hasonlót. A leleplezést hatalmas üdvözlés és taps követte. Leírhatatlan érzés volt.

A németek legbecsülendőbb tulajdonsága a kulturáltságuk. Bárhol, bármilyen viszonyok közepette. Pontosan akkor voltam kint, amikor nagyon is reális esély volt arra, hogy kitörhet a "harmadik világháborúnak" beharangozott közel-keleti amerikai konfliktus. Őszintén bevallom, nagyon féltem, bár a legbiztosabb helyet épp Németország jelentette. Kimaradt minden támadásból, nem küldött katonákat a helyszínre, elzárkózott a háborútól, mert a tárgyalásasztaloknál kívánta megoldani a problémát. A háború elleni tiltakozásként a németek nagyon is éltek gyülekezési jogukkal. Számtalan felvonulás és demonstráció történt Németország-szerte, élen Berlinnel. Akár többszáz ezer ember részvételével. Számtalan ív papírt aláírtak, támogatván a békés megoldást. Mindvégig nyugodtan és kulturáltan, fennakadások és rendbontás nélkül. Pedig ez valóban olyan helyzet volt, amikor érthető lett volna az emberek idegessége és félelme.

Összességében véve elmondhatom, hogy életem legszebb hat hónapja volt a Potsdamban eltöltött idő. Olyannyira szerettem kint élni, tanulni, hogy már újabb pályázati kérelmeket is beadtam. A jövőben azt tervezem, hogy az egyetem elvégzése után Németországba megyek, ahol *magister legum* fokozatot szeretnék szerezni. Amennyiben sikerül álláshoz jutnom, szívesen dolgoznék Berlinben. A nagy álmom az, hogy a konzulátus munkatársa lehessen, amiért mindig mindenki megmosolyog. Körülbelül olyan álmom ez, mint a "szeretnék úrhajós lenni". De ahogy azt a német mentalitásból megtanultam: ha nagyon szeretné az ember, menni fog. Ha pedig mégsem, nem dől össze a világ: "Majd legközelebb sikerül!"

Komjáti Orsolya

„Lámcsak, voltak nekünk élményeink...”

Hagyományteremtő szándékkal tesszük közzé az alábbi három élménybeszámolót az 1983-ban végzett nappalis évfolyam 20 éves találkozójáról.

Remélem, a kiadvány olvasói közül vannak még olyanok, akik ismerik az idézett Cseh Tamás dalt és megértik, miért éppen ezt választottam a 70-es, 80-as éveket felelevenítő cikkem címéül.

Az érettségi és egyetemi találkozók alkalmat adnak arra, hogy az ember felidézze a diákkori emlékeit. Én is azt teszem, amikor a tavaly nyáron megtartott 20 éves, egyben első

évfolyamtalálkozómnak kapcsán visszatekintek saját egyetemista éveimre.

Mi még jóval a rendszerváltás előtt, 1983-ban végeztünk, így nem tanultunk közgazdaságtant, az uniós jogról pedig legmerészebb álmainkban sem lehetett elképzelésünk.

Volt viszont PG (politikai gazdaságtan), TUDSZOC (tudományos szocializmus) és MUMO (munkásmozgalom történe) tantárgyunk, és ráadásul ezeknek a marxista tárgyaknak a szigorlati jegye beleszámított az államvizsga átlagba.

A büntetőjog általános részéből nem készült tankönyvünk, így az órai

jegyzetek alapján tanultunk, ami nem volt kis teljesítmény, tekintve, hogy ahhoz ott kellett ülni az előadásokon, vagy kézzel lemásolni a szorgalmasabb évfolyamtársak jegyzeteit. A szerencsésebbek rá tudták venni az előadásokon résztvevőket indigó használatára, ugyanis akkor még a fénymásolás nem volt divatban.

Számítógéppel nem találkoztunk, COMPLEX Jogtár nem létezett, maradt a Törvények és Rendelet Hivatalos Gyűjteménye, ami a jogszabályokat nem tartalmazta egységes szerkezetbe foglalva, ezért a Magyar Közlönyt is böngészni kellett, hogy a legutolsó hatályos szöveget alkalmazzuk.

Volt kötelező óralátogatás és 80-90 szék a kb. 120 fős évfolyamnak, de általában így sem volt teltház.

Nem kaptunk diákhitelt, viszont mindenkinek lehetősége nyílt az elhelyezkedésre.

Akkor még léteztek termelőszövetkezetek, fogyasztási és értékesítő szövetkezetek és az állami vállalatok többsége is alkalmazott főállású jogtanácsost, így aztán elég sokan választottuk ezt a jogi pályát. Persze a találkozó idejére a jogtanácsosokból ügyvédek lettek, mindössze egy évfolyamtársnőnk cége tartotta meg a jogászát.

Viszonylag sok évfolyamtársunk dolgozik bíróként, ügyészként a túlnyomó többséget kitevő ügyvéd mellett, és az ügyvédekkel ellentétben az ő szakmai megbecsültségük nyomon követhető az előmenetelükben. Néhányan már közel a csúcson vannak, ítélőtáblai bírák, megyei bírók, vezető ügyészek.

A közigazgatás helyett akkor még államigazgatás volt és nem az önkor-

mányzatnál, hanem a különböző szintű (községi, városi, járási, megyei) tanácsoknál helyezkedhetett el, aki ezt a szakterületet választotta, vagy erre volt lehetősége.

Hárman közülünk az egyetemen maradtak, közülük kettőt [Dr. Homoki Nagy Mária és Dr. Balogh Elemér, a szerk.] a jelenlegi szegedi joghallgatók is ismernek.

Eddig csak szakmai szempontból idéztem fel a múltat, de minden valamikori joghallgató tudja, hogy a tanulás mellett, vagy helyett milyen jelentős szerepe volt az egyéb élményeknek.

A diákélet nyújtotta lehetőségeket szinte valamennyien kihasználtuk, aki ezt nem tette, egész életében bánhatja.

Csodaszép emlékeim vannak az akkori Szegedről, amit felidézni igen, újra átélni már nem tudok, pedig Szegeden élek. A Dugonics téri szökőkútnál sokszor leültünk a gyerekeimmel, de az egy másfajta élmény volt, mint az előadások után oda csapatostól, vagy éppen egy számomra fontos emberrel kitelepedni.

Nagyon sok hely már nem is létezik, ahová szívesen jártunk. Nincs már a vasútállomás melletti, sajátos kocsmahangulatú Sárkány-tanszék, a Kossuth Lajos sugárúti még egy fokkal bicskanyitogatóbb NYLON-nak becézett vendéglátóipari egység, ahová borzongással vegyes izgalommal ültek be a hozzám hasonló, az élet árnyoldalait akkor még nem ismerő lányok.

Közel volt az egyetemhez a Korzó Imbisz – a jelenlegi McDonald's helyén –, ahol igazán finom hidegtalak és sütemények vonzották a hallgatókat.

Gyakran kötöttünk ki nyári vizsgák után a Vidám Parkban, és jókat

beszélgettünk a kiszuperált repülőgép szárnyai alatt. Régen voltam a Vidámparkban, mert azóta a gyerekeim is megnőttek, de nem hiszem, hogy létezik az a hely.

A kiskunmajsai szüretből a szőlőtől ragadó, nyirkos ruhák és az emeletes vaságyakkal zsúfolt hideg szálláshely emléke ennyi idő távlatában sem tűnik kellemesnek, annál inkább a sarki italbolt, ahol a melegítés gyanánt elfogyasztott "cicánkat" ("kevert" volt a hivatalos neve) kérés nélkül szolgálta fel üzleti érdekeinek is megfelelő előzékenységgel a kocsmárosnő.

Az egyetemi élet csak látszólag szólt az ivászatról, egy-egy kocsmázás alkalmával igazán komoly dolgokat is megvitattunk. Ilyen bulizós csapattal ismertem meg a szamizdat-kiadványokat és a Mozgó Világ bezúzott számát, amelyekben a hivatalosan nem

létező nyomorról, a kábítószer felbukkanásáról volt szó. Hazudnék, ha azt mondanám, hogy mindent elhittem, mégis elgondolkodtam, hogy talán nem az a létező legjobb világ, amiben élek. Kritizáltuk az akkori politikát, de azt hiszem, még a legtájékozottabb fiúk sem gondoltak arra, hogy egyszer az orosz csapatok kivonulnak és az egypárt-rendszert felváltja egy egészen más parlamenti politizálás.

Az egyetemi évfolyamom volt az a közösség, akikkel elkezdtem felnőttként élni és gondolkodni, éppen ezért sok emberhez kötnek maradandó emlékek.

Őszintén kívánom, hogy most már gyakrabban, ne húsz év múlva találkozzunk.

Dr. Lázár Emőke
ügyvéd

Meglepetés

Ha megfeszítenek se árurom el, ki volt az a lány, akivel hosszasan beszélgettem a Lófaránál, mire végre rájöttem, ki is ő. Pedig rá nézve hízelgő, hogy ennek nem csupán kezdődő szenilitásom volt az oka. Hanem (és főként!) az, hogy húsz év alatt legalább tízet fiatalodott. Roppantul szégyelltem magam, mert egyike volt azoknak, akikkel a legtöbb időt töltöttem egyetemi éveim alatt. Történt ugyanis mindez 2003 nyarán, két teljes évtizeddel azután, hogy a JATE jogi karán fehérkesztyűs kézzel doktorrá fogadtak bennünket.

Az a júniusi délután a kari épületben és persze a Kiskőrösyben töltött este egyébként szinte kizárólag meglepetésekkel szolgált. Az volt már az első telefon, amikor Kati szólt, hogy összehívják az évfolyamot egy kis nosztalgiazásra. A második pedig? Hogyan is kellene ezt megfogalmazni... Szóval az, hogy még egy ok az önszégeenkezésre: kitűnően sikerült a találkozó.

Tartottam ugyanis egy-két dologtól. Aggódtam például, hogy csak kevesen leszünk. Ehhez képest a helyszínen már attól féltem, szétunjuk magunkat, mire mind a nyolcvanegynéhányan végigmondjuk a magunkét. Azt hittem például, hogy néhányan jól elszálltak maguktól, és életsikereinek hosszas ecsetelésébe fognak majd, hadd pukkadjunk mi, többiek. De, bár akadt olyan, akinek a szavai kívülálló számára esetleg valóban dicsekvésnek hatottak volna, abban a légkörben szerintem lehetetlen volt nagyképűnek lenni, mert csak úgy röpködtek a beszélások. (Mint régen mondanám, ha lett volna egyetlen olyan alkalom az egyetem alatt, amikor nem az előadásban ültünk ennyien, hanem csak úgy, azért, hogy jól érezzük magunkat.) Kellett mindehhez a legalábbis nekem szintén hatalmas meglepetést okozó főszervező-konferanszié, Elemér, aki olyanokat szólt, hogy dőltünk a röhögéstől. (Róla

szerintem mindannyian tudtuk, hogy előbb-utóbb prof. lesz belőle, de hogy százszoros apává is válik közben...)

És meglepetések tovább folytatódtak. Azt természetesnek vettem, és persze nagyon-nagyon jólesett, hogy a régi csoporton belül pillanatokon belül felvettük a régi fonalat, pedig sokukkal nem találkoztam a diplomaosztó óta. Az viszont nekem (akinek a szegedi életében a Móra kollégiumi barátok és a tájfutók bizony fontosabbak voltak, mint az évfolyamtársak többsége) igazi öröm volt, hogy az akkor kicsit távolabb állókkal is milyen jó volt dumálni. És hogy, bár ma már ósdi a kifejezés, mennyi jó fej van közöttünk.

Jó volt ismét látni plátói szerelmem alanyát, látni milyen magabiztosak lettek a hajdani félszegek, felidézni Nellivel, Rózsával, Ildivel, Valival, Sanyival, Csibével, Küsmödivel, Árpival meg a többiekkel a közös ökörködéseket, és hallani azokról is valamit, akik nem jöttek-jöhettek el. Megnyugtató, hogy van még egyetemi házasság, amely máig tart; hogy Márti épp olyan bájos és szeretni való, mint akkor, Rabó pedig, akiről anno azt nem tudtam elképzelni, hogy valaha komoly ember – pláne bírósági vezető – lesz belőle, többszörös apaként is a régi, kedves figura. És ha már itt tartunk: nagyon hiányzott közülünk fő barátja, Epó [a kórházi ágyat nyomta éppen, a szerk.]. Akárcsak a többiek, szinte valamennyien, akik nem voltak a húszéves évfordulón. Egyikükkel, Ledivel később beszéltem telefonon, sajnálta, hogy nem lehetett velünk. Ő már soha többé nem jöhet...

Szerettem nagyon azon a június végi szombaton magunkat, és szeretném, ha ismét szerethetném. Kati, Elemér, tudom, hogy nagy meló volt, de ugye nem kell húsz évet várni a következőre?

Dr. Papp Dénes
újságíró

Impressziók

Utoljára talán az államvizsgák előtt lépegettem ilyen bizonytalanul felfelé a kar lépcsőin. Most, 20 évvel később az izgatottság, kíváncsiság és meghatottság érzései tornyosultak bennem. Kit nem fogok megismerni? Ki lesz az első, akinek a nyakába borulhatok? Mire a terem ajtajához értem és végigfutott tekintetem a megjelenteken, valami leírhatatlan boldogság kerített hatalmába. Milyen sok kedves barát, ismerős, évfolyamtárs! Együtt, egy teremben... épp úgy, mint két évtizeddel ezelőtt.

Ezen a szombaton ünnepeltünk. Ünnepeltük, hogy újra együtt vagyunk. Professzorok, bírák, ügyészek és ügyvédek, tanácsadók, APEH dolgozók, közjegyzők, újságírók, röplabda-edzők,

főfoglalkozású édesanyák, egyedülállók és házastársak... Különbő pályák, különböző életek.

Sose hittem volna, hogy valaha így, együtt látom őket. Leírhatatlan hálával gondolok Elemérre és Bereczky Katira, akik kitalálták és megszervezték ezt a felejthetetlen estet; és mindazokra, akik eljöttek, hogy velünk ünnepeljenek.

Őszintén szólva jóval több időt töltöttem a repülőgépen [Torontó-Budapest, a szerk.], mint magán a találkozón. De ezt a néhány órát, amit Szegeden, a jogi karon, egykori évfolyamtársaimmal újraéltünk, legkedvesebb emléceim között őrzöm, amíg élek.

Dr. Bánhegyesi Irén

Apáról lányára

Az atléta-ügyvéd dr. Marosváry Mária ügyvéd a szegedi atlétika fejlesztéséért is lobbizik.

Aradi vértanúk tere 3. A sok régi, szép szegedi polgári ház egyike a város hangulatos terén, amelyet megóvott az idő, és nem változtatott át az erőszakos városiasítás szelleme, mint ahogy a szemben lévő Jókai utcai házak esetében ez sajnos megtörtént. Aki ezen a téren, a belváros szívében nőtt föl, az igazán szegedinek vallhatja magát, hiszen nap mint nap rálát e házból a Hősök kapujára, a Dómra, gyerekkori játszótérré volt a városnak e történelmi része. Itt született – jogász dinasztia sarjaként – Dr. Marosváry Mária ügyvéd. Ebben a házban van Mária és családja lakása és ügyvédi irodája is. A szép, nagy polgári lakásban, irodában a szülők emlékét a bécsi barokk tükör, a neobarokk bútorok, az amatőr festő édesapa különlegesen szép képei, Mária gyerekkorának megannyi ékessége őrzi.

Mária viccesen szokta mondani, hogy az igazságérzetet, és az emberi problémák megoldásának készségét génjeiben hordozza, hiszen dédapja szintén ügyvéd, nagyapja bíró, mi több: az Ítéletábla elnöke, édesapja a Postaigazgatóság jogtanácsosa volt.

Édesanyja régi szegedi nagy család tagja volt. Dédapja volt az első szegedi úszóház tulajdonosa, rokonai között volt építész, aki a Jókai utca egyik legszebb házát tervezte és építette, édesapja a háború előtt, mint katona ezredesi rangban ment nyugdíjba. Édesanyját a család német nevelőnője

tanította e nyelvre. Nyelvtudását, megszerzett német, majd angol nyelvvizsgáját munkahelyén, a szegedi egyetemen tudta jól kamatoztatni. Szabó Zoltán Gábor professzor mellett dolgozott elismert, mindenki által szeretett titkárnőként akkor is, amikor főnöke az egyetem rektora volt [1964-67. a szerk.].

Mária a Juhász Gyula Gyakorló Iskola és a Radnóti Gimnázium diákja volt. Szívesen emlékszik Marót tanárnőre, Fodor tanár úrra akiknek az olvasás, az irodalom, Csikesz Joli nénire, Zsedényi Pista bácsira, akiknek a sport, az atlétika szeretetét köszönheti. Az atlétikában szép sikereket ért el sprinterként. Volt serdülő ifjúsági, magyar bajnok, utánpótlás válogatott, olimpiai kerettag, ifjúsági Európa Bajnokságon döntős. Bánata, hogy sérülése miatt nem jutott ki a mexikói olimpiára. Húsz éves korában, egyetemistaként a Szegedi

Egyetemi Klub atlétikai szakosztályában együtt gyakorolt a kalapácsvető Molnár Imrével, a Jogi Kar későbbi dékánjával [és a római jog professzorával, a szerk.], valamint Bodnár Lászlóval, aki jelenleg a Nemzetközi jogi és Európa-jogi Tanszék vezető professzor.

Férjével, a város futball életében jól ismert dr. Vass Ferenc ügyvéddel is a sport révén ismerkedett meg. Az egyetemen olyan évfolyamtársai voltak, mint: Kaltenbach Jenő, Kemenes István... 1975-ben diplomázott. Kezdő jogászként a DÉMÁSZ-nál, és a MÁV-nál dolgozott. Eredeti elképzelésének megfelelően 1985-től ügyvéd lett. Igaz, hogy ekkor még a pálya kötöttsége miatt csak Makón volt hely, ott kezdte.

Tősgyökeres Szegediként – mint ügyvédet is – sokan ismerik, keresik. Most már a fő iroda Szegeden működik, de az évek alatt Makón kialakított klientúrát, a makói ügyfeleket sem hagyja cserben. Így aztán fáradtságot nem ismerve rendszeresen átjár. makói irodájába is. Az ügyvédi munkát a jogi és társadalmi élet “szeizmográfjaként” éli meg. Ismerve fogékonyságát, gyakran kéri segítségét a Makói Vállalkozók Klubja, amelynek vezetőségi tagja. Nagy lelkesedéssel népszerűsíti Makó város szépségét és a gazdasági élet lehetőségeit Szegeden, és sok makói embernek segít a szegedi életben, gazdaságban való boldogulásban is.

Mária az egyetem elvégzése után megszerezte a Testnevelési Egyetem szakadózói diplomáját. Úgy gondolta, hogy a hosszú évek atletizálása ily módon nyerjen elméleti, szakmai megerősítést, képesítést.

Nem panaszként mondja, hogy sokszor az estébe nyúló ügyfélfogadás mellett a mozgásra, sportolására alig jut energiája. Szívén viseli a szegedi atlétikai élet nehéz helyzetét. Véleménye szerint az atlétika úgy is, mint a sportok királynője, minden sporttevékenység alapja.

A korszerű futópálya megépítése sok évtizedes igénye az atlétáknak, de az ott edző más sportolóknak is. Mária tervei közé tartozik, hogy a pályára csalogatja a szabadidőben sportolni, mozogni kívánókat. Mindezekért az Atlétikai Klub elnökségével együtt a városi vezetésnél, képviselők bevonásával is jelenleg éppen a futópálya megteremtéséért küzdenek a SZEOL Stadionban.

Mária méltán büszke gyermekeire. Lánya, Noémi ma már gyerekorvos a gyerekklinikán, aki nagy szeretettel és egyre bővülő szakmai tudással, elismertséggel gyógyítgatja a kis betegeket. Ő a város teniszéletének aktív tagja, versenyzőként édesanyjával együtt küzdöttek a minőségi szegedi tenisz-sportért a Kisstadionban. Fia, aki most még nappali tagozatos joghallgató, már részleges “ügyvédbojtári” feladatokat is ellát az irodában, és mint képesített ingatlanforgalmi szakértő, értékbecslőként önálló munkaterülete is van. Amerikában töltött 1 éve alatt megszerzett angol tudását, nyelvizsgáját, reméljük mihamarabb mint jogász, ügyvéd is kamatoztatni tudja. Minden bizonnyal ő lesz az ötödik generációs jogász a családban.

Mária barátnője az Operaház magánénekese, ezért gyakoriak a pesti Operába járárok. Az utazás nagy szenvedélye az egész családnak. Sportolás, rokonlátogatás, tanulás alkalmával Európa nagyon sok országában jártak, de megcsodálták Kaliforniát is. Szívesen emlegeti a szegedi jogász kollégákkal évente nyaranta megismételt közös nyaralásokat. Ma az iroda díszei, is azt a hagyományos miliőt és polgári nyugalmat sugalmazzák, amely egy negyedik generációs jogász dinasztia sajátja. Mária minden gesztusából ez a derű árad.

**Dr. Szondi Ildikó
egyetemi adjunktus**

Jogi kari anekdoták

A pozitív visszajelzések nyomán lelkesen folytatjuk a kari anekdotakincs gyűjtögetését és közreadását. Nagy örömmel vennénk és olvasnánk hasonlókat kedves volt hallgatóinktól is!

- Volt egyszer egy Csiszi bácsi (Csiszár Mihály) nevű idős portásunk, aki minden oktatót tegezett. Áldott jószívű ember volt, s közvetlen mindenkivel. Vele történt, hogy abban az időben, amikor a Kar szombatonként délig volt nyitva, Antalffy György rektor szombaton tizenkét óra előtt egy perccel érkezett meg az épülethez. A portás

bácsink már éppen záráshoz készülődött, s a tőle megszokott közvetlenséggel fordult Antalffyhoz:

– Ejnye-ejnye, Rektorkám, ilyenkor szombat délben, kapuzárás pillanatában? Most már nem jöhetsz be, mert zárok!

- Másik alkalommal, amikor éppen Kemenes Béla volt a dékán, prominens vendégek érkeztek a Karra az oktatási, valamint az igazságügyi minisztériumból, s megjelentek az ügyészség képviselői is. Latyakos, téli idő volt. A tanácsteremben már folyt a tárgyalás, amikor Csiszi bácsi havasan, ázva, sapkáját gyűrve benyitott, megállt,

nézelődött, a teremben pedig megfagyott a levegő. Hirtelen, megpillantva a dékánt felkiáltott:

•— Jaj, most látlak csak Béluskám, hát ott ülsz középén! Gyere már ki egy kicsit, mert kéne veled beszélnem...!

• Egyszer Horváth István belügyminiszter részt vett a kari tanácsülésen, s erre hivatalos volt az akkori rektor, Fodor Géza matematikus, akadémikus is. Azonban Fodor Géza késve érkezett meg az ülésre, s a belügyminiszter beszédéből így nem sokat hallott. A beszéd végén Horváth megkérdezte, van-e valakinek kérdése, hozzászólása a hallottakhoz. Ekkor a rektor szót kért és mosolygós arccal megkérdezte:

— Hogy van az, hogy ezt a kart állam-és jogtudományinak nevezik? Ugyanis úgy tudom, hogy a jogok kötelezettségekkel párosulnak. Ezért miért nem jog- és kötelezettségtudományi karnak hívják az intézményt?

• Búza professzor kíméletlenül pontos, precíz ember volt, s ugyanezt várta el környezetétől is. Egyszer például, amikor ő volt a dékán, a tőle szokásos pontossággal kezdte meg a kari tanácsülésének vezetését, azonban Móra Mihály húsz percet késett. Mikor benyitott, Búza epésen megjegyezte:

— A professzor elvtárs nyilván a méltán nagyírú névrokonáról elnevezett Móra parkban sétált!

Móra felkapta a fejét, s megjegyezte:

— Tévedni tetszik, Dékán Úr, a Búza kisvendéglőben voltam!

• Amikor Nagy Károly a Nemzetközi Jogi Tanszékre került, Búza professzor ellátta néhány atyai intelmmel. Ezek közül idézünk egyet:

— Ne azt fontolja meg az ember, hogy melyik politikai nézethez csatlakozik, hanem arra vigyázzon, hogy mihez ne csatlakozzon!

• A joghallgatók történelmi felkészültsége már a múltban is hagyott kívánnivalót maga után. Erre jó példa a bécsi döntések témaköre. Mivel a tankönyvekben sokáig nem írtak/írhattak róla, ezért az előadásokon elhangzottakat kellett és lehetett hasznosítani a felkészülésnél. Azonban mindig akadtak hallgatók, akik nem jártak el az előadásokra, s ők gyakran mulatságos pontatlanságokat követtek el. Ilyen volt az olasz külügyminiszter, gróf Ciano nevével való küzdelem is. Hol "Kiánó"-nak, "Sziánó"-nak, sőt "Sziránó"-nak ejtették a nevét, de a "fődíjat" az a hallgató nyerte, aki azt mondta, hogy az első bécsi döntést gróf "Csinzánó" és "Rottenbiller" külügyminiszterek hozták.

• Nagy Károly egy hallgatásba burkolózó vizsgázón, akinek a Drago-Porter egyezményt kellett volna felismernie, az akkoriban ismert "Porter" sör nevével ekként próbált segíteni:

— Az egyik szó megegyezik egy híres barna sör márkájával, amelyik még elég drága is...

A hallgató azonban a segítséget sem értette meg. A sikertelen vizsga után elpanaszolta a tanulmányi osztályon, hogy mi történt vele. Meg is kérdezték ezután a Nemzetközi Jogi Tanszék:

— Mondják: Önöknél már a barna sör márkákat is tudni kell? Most volt itt egy hallgató, akinek azért nem sikerült a vizsgája, mert nem ismerte a sör fajtáit!

• Egyszer, amikor Both Ödön egyetemmes jogtörténetből vizsgáztatott, Nagy Károly a vizsgák befejeztével elhatározta, hogy átmegey hozzá beszélgetni. Éppen jött ki az utolsó vizsgázó, s a többiek kérdezték tőle, hogyan szerepelt. Ő mondta, hogy sikertelenül, mert nem tudta elmondani a “Monte Carlo”-t. Nagy Károly ezt hallván bement, és kérdezte Both Ödöntől:

– Mi az, Döncikém? Nálatok már Monte Carlo alkotmánytörténetét is tudni kell?

Mire Both Ödön nagyot káromkodott, s így folytatta:

– ... én a Magna Chartát kérdeztem tőle!

• A magyar jogtörténetet Maday Pál adta elő [1957-1965 között; a szerk.]. Abban az évben, amikor átalakították a jogi kar épületét, az előadások és a vizsgák is egyéb helyeken voltak, a jogtörténet jelesül a Ságvári Gimnáziumban. Egy

kicsiny szobában vizsgáztatott Maday Pál, aki láncdohányos volt, s így az ötödik vizsgázó után a füsttől már szinte nem is lehetett látni a pici helyiségben. Ráadásul rendkívül halkan is beszélt, így amikor hatodikként ment be egy hallgató, valósággal keresnie kellett, hol is lehet a vizsgáztató. Midőn belépett és köszönt, Maday Pali bácsi halkan megszólalt: “Csemegi-kódex”. A hallgató – nem hallván a kérdést – bizonytalanul felelt, hogy: “Tessék, professzor úr?” Mire Maday azonnal rávágta: “Ki van rúgva!”

• Néhány szemelvény egy régi kriminalisztikai jegyzetből: “a nyom szocialista fogalma” (!), “a nyom burzsoá fogalma” (!), “a nyomozó kutya részei”, “az utcán nyitott szemmel járó nyomozónak az utca ontja a gyanújeleket”, “a nyomozónak úgy kell dolgoznia, hogy ne ismerjék fel, hogy ő nyomozó”, és így tovább.

- A statisztika tanára, Horváth Róbert gyakran utazott Franciaországba, s egy alkalommal a Folie Bergere neves párizsi mulatóba kívánt betérni, amelynek a tulajdonosa magyar származású volt. Az ajtóban azonban szembesült azzal a ténnyel, hogy nem kapható már belépőjegy. Ezért mondta is nyomban, hogy ő Horváth Róbert professzor Szegedről. Meghallván, hogy ő magyar tudós, azonnal beengedték és az elnöki páholyba vezették. Ekkor hirtelen minden elcsendesedett és a közönség felállt: azt hitték, hogy ő de Gaulle.
- Horváth Róbert az abszolút számok relativitásáról ezt mondotta: a kettő az egy abszolút szám. Mégis relatív, mert két hajszál az ember fején, az kevés, de két hajszál a levesben, már sok!
- Volt egy Rejtő (P. Howard)-szerű

hallgató a karon. Nevében az író egyik szereplőjének nevét viselte, s egész habitusa emlékeztetett a ma már klasszikusnak számító ponyvaszerzőre. Öltözködését tekintve is kirívó volt, mivel minden rendezvényen szmokingban jelent meg. Pécsen történt meg vele egy diákköri konferencia estéjén az egyik ottani, országosan is ismert szórakozó helyen, hogy spiccesen szintén szmokingban imbolygott az asztalok között, mikor Fonyó Antal professzor a félhomályban ránézett és megszólalt: “Főúr! Két pár virsli!” Erre a hallgató bement a konyhába, fogott egy tálcat és egy kendőt, megrendelte az ételt, majd az asztalhoz vitte és szervírozta: “Tessék, professzor úr, a virsli!”

Gyűjtögette:
Antal Tamás

Díszoklevelet kaptak

(2003. szeptember 12.)

Dr. Bárkányi Zoltán	(vas)	Dr. Mohos Andor	(gyémánt)
Dr. Szepesvári Ferenc	(vas)	Dr. Nagy Sándor József	(gyémánt)
Dr. Zilahy Kálmán	(vas)	Dr. Pálffy István	(gyémánt)
		Dr. Pusztai Zoltán	(gyémánt)
Dr. Bokor Károly	(gyémánt)	Dr. Rácz Géza Ernő	(gyémánt)
Dr. Keresztes Mátyás	(gyémánt)	Dr. Vitos Zoltán	(gyémánt)
Dr. Magyar Zoltán	(gyémánt)		
Dr. Molnár Béla	(gyémánt)	Dr. Szatmáry Károly	(arany)
Dr. Molnár László	(gyémánt)	Dr. Tóth Péter	(arany)

Kitüntetések

Szent-Györgyi Albert-díj

A Magyar Kultúra Napja alkalmából 2003. január 22-én vehette át karunk jogtörténeti tanszékének vezetője, *Dr. Ruszoly József* egyetemi tanár.

Aranygyűrűs (*sub auspiciis Rei Publicae Popularis*) állam- és jogtudományi diplomáját a József Attila Tudományegyetemen szerezte 1964-ben. Az akkor Maday Pál vezette szegedi Jogtörténeti Tanszék demonstrátora volt már 1959-től, ahol "továbbszolgálóként" megkezdte munkáját. Bejárta az egyetemi grádusokat a gyakornokságtól a professzori kinevezésig (1986). Miskolcon 1981-ben a Nehézipari Műszaki Egyetemen megszervezte a Jogtörténeti és Jogelméleti Tanszékét, amelyet 1988. június 30-ig vezetett. Karunk jogtörténeti tanszékét 1988. július 1. óta irányítja. Legfőbb kutatási területe az új és legújabbkori magyar választójog és a választási bírászkodás – nagyon jelentős európai, főleg német kitekintéssel, valamint a honi municipiumok önkormányzatiságának 19-20. századi története. Imponáló publikációs tevékenységéből kimagaslik "A választási bírászkodás Magyarországon

1848-1948" c. monográfiája, melynek kéziratát előzőleg, 1977-ben kandidátusi értekezésékként védte meg. Kilenc évvel később már az akadémiai doktori fokozatot is megszerezte "A rendiség és népképviselőlet között. Tartománygyűlések és választójog a Német Szövetségben (1815-1848)" c. értekezésével. A szűkebben vett jogtörténet mellett publicisztikai és szépírói tevékenysége is jelentős és ismert: az 1960-as években a Tiszatáj rendszeres munkatársa volt. Kiemelkedően fontos szerepet vállalt az egyetemi közéletben: 1991. óta a kari Tudományos Bizottság elnöke, 1994-1997 között az Egyetemi Doktori Tanács elnöke; alapító tagja és első elnöke az újrendszerű kari doktori képzésnek (Ph.D.), az MTA 1996-ban újjászervezett Jogtörténeti Albizottságának 1999-2002 között elnöke.

Magyar Köztársasági Érdemkereszt ezüst fokozata

Dr. Besenyei Lajos, a Polgári Jogi és Polgári Eljárásjogi Tanszék egyetemi tanára vehette át 2003. március 15-én.

Besenyei professzor 1961-től oktat az említett tanszéken, szintén "megjárva"

valamennyi oktatói grádicot: egyetemi tanári kinevezését 1995-ben vette át. 1992-2001 között tanszékvezető; 1991-től 1994-ig dékánhelyettes, 1998-tól pedig négy éven át karunk dékánja. Hosszabb ideig tagja a Kari és az Egyetemi Tanácsnak. Egy ideig a kar Habilitációs Szakbizottságának elnöke, egyben a hasonló egyetemi grémium tagja. Tagja a MAB Jog- és Politikatudományi Szakbizottságának, valamint a Miskolci Egyetem Társadalomtudományi Habilitációs Bizottságának. Négy évtizedes oktatómunkája során főleg polgári jogot, 1988 óta társasági jogot is tanít. Tudományos érdeklődése elsősorban a kötelmi jog, a szerződés tan területére koncentrálódik. A Polgári Törvénykönyv magyarázatát tartalmazó, több kiadást megért könyv több fejezetét ő írta.

Pro Urbe-díj

Szeged Megyei Jogú Város Közgyűlése 2003. május 21-iki ünnepi ülésén *Dr. Szabó Imre* egyetemi docensnek, karunk dékánjának Pro Urbe-díjat adományozott.

Ő is Szegeden szerzett *summa cum laude* doktori oklevelet, és 1976-tól tagja a Polgári Jogi és Polgári Eljárásjogi Tanszéknek, amelynek vezetését 2001-ben éppen a fentebb említett Besenyei professzortól vette át. A tanszéken a Polgári eljárásjog c. főkollégium gondozója. Karon kívüli oktatói munkájából kiemelendő, hogy ő jegyzi egyetemünk Élelmiszeripari Főiskolai Karán a Jogi ismeretek c. tárgyat, melynek kereetében – a jövőendő menedzserei számára – főleg társasági jogot oktat. A budapesti Károli Gáspár Református Egyetem (további jogvi-

szonyban foglalkoztatott) oktatójaként előadja a Polgári peres eljárás és a nemperes eljárások c. kollégiumokat, 2002-től pedig vezeteti ugyanott a Polgári Eljárásjogi Tanszékét.

Mintegy tíz évig volt választott tagja a Kari Tanácsnak, majd két cikluson keresztül az Egyetemi Tanácsnak. Az egyetem 1993-ban kancellárjává választotta, 2002-től pedig karunk dékánja. Tagja az Igazságügyi Minisztérium Jogi Szakvizsga Bizottságának.

Rektori Oklevél

2003. június 26-án vehette át *Dr. Balogh Elemér* egyetemi tanár.

A JATE hallgatójaként végzett 1983-ban, majd a Jogtörténeti Tanszéken maradva annak előbb tanársegédje, majd adjunktusa, utóbb docense és 2002. július 1-óta tanára. A doktori tudományos fokozatot Freiburg egyetemén szerezte 1992-ben. Tudományos érdeklődési területe a büntetőjog magyar és európai (főleg német) története, a szerzői jog históriája, valamint a középkori egyházi bíraskodás kérdései. 1998-ban megszervezte karunkon a potsdami egyetemmel a *Deutsches und Europäisches Wirtschaftsrecht* c. kurzust, amelynek jelenleg is programigazgatója. 1996 és 2002 között a kar tudományos dékánhelyettese, ekként a kari Doktori Tanács titkára, hasonlóan a kari Doktori Iskolának és a Habilitációs Szakbizottságnak, továbbá a Tudományos Bizottságnak is éveken át titkára. A *Dialógus* nevű kari "nosztalgia-magazin" szerkesztője, és a Pólay Elemér Alapítvány titkára. A rektori elismerés egye-

temi közéleti szerepvállalását honorálta.

Magyar Köztársasági Érdemrend Középkeresztje a Csillaggal (polgári tagozat)

A Magyar Köztársaság Kormányának előterjesztésére 2003. augusztus 20-án vehette át a Nemzetközi Magánjogi Tanszéket vezető *Dr. Martonyi János* egyetemi tanár.

A József Attila Tudományegyetemen kapta diplomáját 1967-ben, két évvel később kiváló tanulmányi munkája elismeréseként Felsőoktatási Érdeméremben részesült. 1966-tól 1967-ig gyakornokként dolgozott karunkon, 1967-től Budapestre költözött. 1979-1984 között Brüsszelben teljesített szolgálatot a Külkereskedelmi Minisztérium megbízásából. Több külföldi egyetemre kapott vendégprofesszori megbízást; 1997-től a karunkon frissen alapított Nemzetközi Magánjogi Tanszék vezetője, 2000-től professzori minőségben.

1977-1979 között a Magyar Jogász Szövetség Nemzetközi Magánjogi Bizottságának titkára, 1995-1998 közt elnöke. 1998-tól az Európai Jogakadémia elnökségének tagja, 1996-ban magas francia állami kitüntetésben részesült (Ordre national du Mérite). 1998-tól 2002-ig magyar külügy-miniszter.

Magyar Köztársasági Érdemrend Tiszti Keresztje

Karunk Római Jogi Tanszékének professzora, *Dr. Molnár Imre* egyetemi tanár vehette át augusztus 20-án.

A Római Jogi Tanszéken oktat 1968-tól, 1971-ben már adjunktusi rangban. Kandidátusi disszertációját "Locatio conductio a római jogban" címmel 1977-ben, ún. nagydoktori értekezését "A római magánjog felelősségi rendje"

címmel 1987-ben védte meg. A tanszék vezetését Pólay Elemértől 1985-ben vette át és 1999-ben adta tovább Jakab Éva professzor asszonynak. 1994-1998 között karunk dékánja. A Ph.D. képzésben a civilisztikai program vezetője, 2001-től pedig a kari Doktori Iskola elnöke. Hét éven át ő képviselte karunkat az Egyetemi Habilitációs Bizottságban. 1996-tól a SZAB Jogtudományi Bizottságának (2003-ig), továbbá az MTA Jogtörténeti és Római Jogi Szakosztályának elnöke. Több alkalommal volt kutató és vendégtanár a müncheni, kölni és római egyetemen, valamint Athénben, Padovában és Grazban. Több mint hetven tudományos publikációjából négy monográfia, melyekre közel négyszáz hivatkozás történt, túlnyomórészt külföldi szakmai folyóiratokban, monográfiákban, kézikönyvekben.

Magyar Köztársasági Érdemkereszt arany fokozata

Dr. Tóthné Dr. Fábrián Eszter egyetemi docens is augusztus 20-án részesült e szép kitüntetésben.

A Polgári Jogi és Polgári Eljárásjogi Tanszék oktatója 1963-tól. Két évtizede tagja az Országos Jogi Szakvizsga Bizottságnak. A Magyar Jogász Szövetség Gyermekvédelmi Szakosztályának sokáig társelnöke volt. Hosszú időn át tagja a Családjogi Kodifikációs Bizottságnak, több alkalommal kérték föl az MTA Tudományos Minősítő Bizottságába bizottsági tagnak. Tagja a Belgiumban székelő "European Institut of Social Security" magyar tagozatának. Önálló monográfiája mellett számos tansegédletet írt, egyetemi és főiskolai jegyzeteket lektorált.

Magyar Felsőoktatásért Emlékplakett

Ugyancsak augusztus 20-án vehette át

Szabó Ilona tanszéki előadó e jól megérdemelt elismerést.

1963-tól dolgozik karunkon; kezdetben három tanszéken is helyt állt, majd 1970 óta a Közigazgatási Jogi és Pénzügyi Jogi, valamint a Statisztikai és Demográfiai Tanszéken végzi pótolhatatlan munkáját. Feladataihoz tartozik a tanszéki adminisztráció mellett a tudományos munkák kéziratának (sokszor idegen nyelven történő) rögzítése. Kezeli a tanszéki könyvtár- és folyóirat-állományt, és ő a kari leltárfelelős. Kiemelkedő munkáját karunk dékánja 1997-ben a "Munkatárs" kitüntető cím adományozásával honorálta.

Diplomaosztó

Jogász szak

nappali tagozat: $80+151=231$ fő

levelező tagozat: $45+71=116$ fő

Kecskemét: $50+34=84$ fő

Munkaügyi kapcsolatok főiskolai szak

nappali: 44 fő

levelező: 51 fő

Társadalombiztosítás főiskolai szak

nappali: 41 fő

levelező: 88 fő

Ph.D.

2003. december 19-én tudományos doktori fokozatot (Ph.D.) nyert:

Dr. Kiss Barnabás egyetemi adjunktus

Dr. Bencze Máttyás egyetemi tanársegéd

Moritz Weiss ügyvéd (Németország)

